

Indholdsfortegnelse – Del 1

Find retning og tid.....	Side 2
Signaler og tegn.....	Side 10
Aflæs vejret.....	Side 16
Bevæge sig i sne og hjælpemidler.....	Side 23
Søge skjul og ly.....	Side 25
Lave ild.....	Side 31
Finde vand.....	Side 35
Finde og tilberede mad.....	Side 45
Nyttige knob i naturen.....	Side 55

Se også anden separate fil - Del 2, hvis indhold er:

Dyrespor	Side 2
Færdsel i vand og svømning.....	Side 40
Færdsel på is.....	Side 63
Undgå forfrysninger.....	Side 68
Gode råd til vandreture.....	Side 70
Nyttige ting.....	Side 89
Ulykker og sygdom.....	Side 95
Undgå at blive set.....	Side 107
Afstandsbedømmelse.....	Side 113
Nattesyn.....	Side 123
Til søs.....	Side 127

Find retning og tid:

CAUTION: The following methods are *NOT* highly accurate and give only general cardinal direction.

(2) Using stick and shadow method to determine a true north-south line (**Figure II-1**).

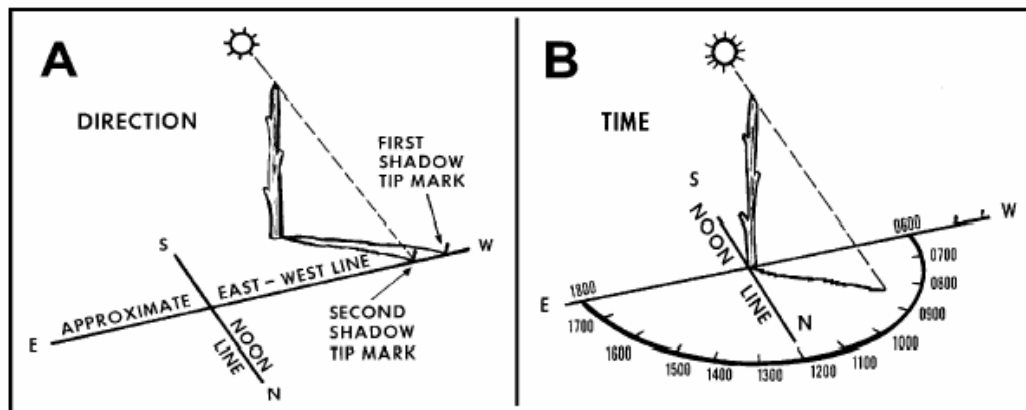

Figure II-1. Stick and Shadow Method

(3) Remembering the sunrise/moonrise is in the east and sunset/moonset is in the west.

(4) Using a wristwatch to determine general cardinal direction (**Figure II-2**).

- (a) Digital watches. Visualize a clock face on the watch.
- (b) Northern Hemisphere. Point hour hand at the sun. South is halfway between the hour hand and 12 o'clock position.
- (c) Southern Hemisphere. Point the 12 o'clock position on your watch at the sun. North is halfway between the 12 o'clock position and the hour hand.

CAUTION: The Pocket Navigator is *NOT* recommended if evading.

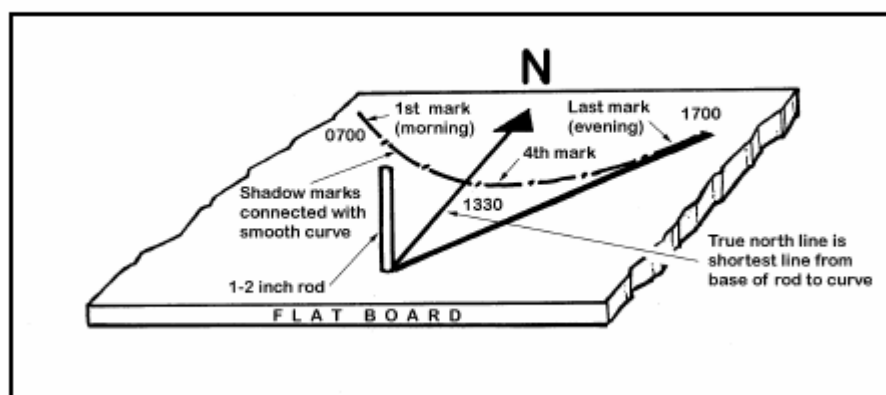

Figure II-3. Pocket Navigator

Find retning og tid - fortsat:

At finde vej

Uden kort og kompas er det næsten umuligt at finde vej, men skulle du have mistet begge dine kompasser kan du finde de fire verdenshjørner ved hjælp af et rimeligt præcist ur. Før kl. 12.00 skal du lade den lille viser pege mod solen og syd vil være midt mellem den lille viser og 12.00. Efter kl. 12.00 vil syd være midt mellem 12.00 og den lille viser når denne peger mod solen. JH?

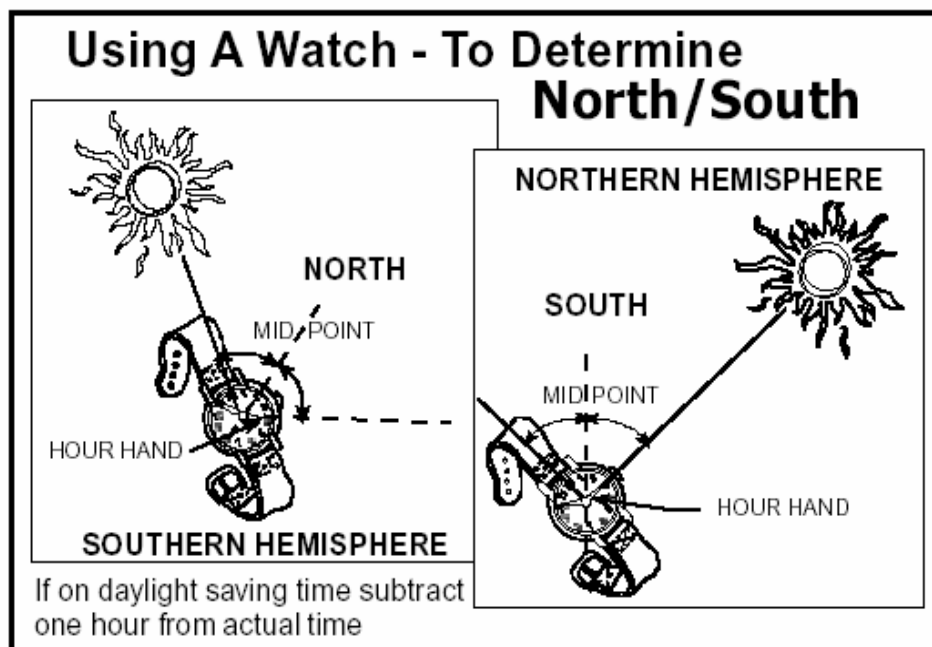

Figure II-2. Direction Using a Watch

- (6) Using the stars (Figure II-4) the—
- (a) North Star is used to locate true north-south line.
 - (b) Southern Cross is used to locate true south-north line.

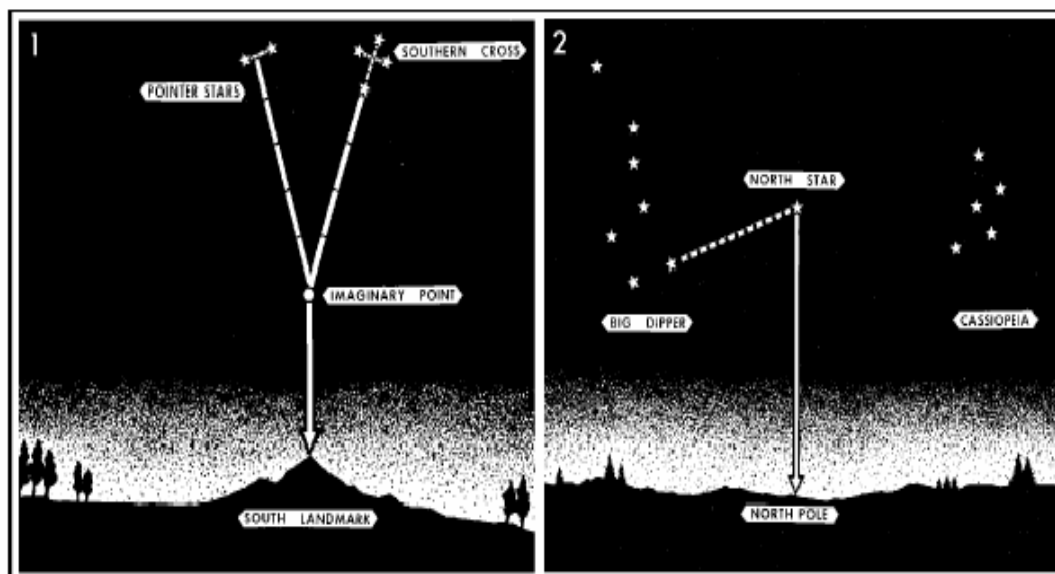

Figure II-4. Stars

Find retning og tid - fortsat:

Bruk av kart og kompass:

Bruk av kart og kompass kan ikke undervurderes. Det kan heller ikke læres 100 prosent. Uansett hvor mye erfaring du har i dette emnet, kan du stadig bli bedre. I denne artikkelen går vi igjennom det elementære ved bruk av kart og kompass, og gir noen tips. Men, det er bare med øving, øving og atter øving at du virkelig kan bli god. Og husk – du kan alltid bli bedre!

Først tar vi for oss kartet. Kart er i hovedsak laget slik at når du leser det som en bok (altså med bokstavene riktige veien), så har du nord oppover, vest til venstre, sør nedover og øst til høyre. Når du skal beskrive noe på kartet brukes himmelretningene, og ikke høyre/venstre – opp/ned.

Så har vi kompasset. Det har en nål som er rød i ene enden. Når kompasset ligger horisontalt, vil denne alltid peke mot nord. Kompasshuset kan dreies (på de fleste kompass), og er delt inn i 360 grader (andre inndelinger finnes, men de styrer vi unna). Det første vi gjør er å stille inn kompasshuset på 0 grader. Det betyr at den faste pila i bunnen av kompasshuset, peker i samme retningen som marsjretningspila på plata i kompasset (eller mot speilet for de som har speilkompass). Så kommer trikset: Legg kompasset langs kanten av kartet (eller langs en av nord-sør-linjene på kartet), slik at marsjretningspila peker mot nord. Så dreier du deg rundt til den røde pila også peker mot nord – vi sier at nåla "er i gata". At den faste pila i bunnen av kompasshuset, og den bevegelige ligger oppå hverandre. Nå er kartet orientert (se bildet)!

Det betyr at det som er foran deg på kartet, også vil være foran deg i terrenget osv. Et orientert kart er utgangspunkt for all orientering. Før vi går videre, vil vi forklare en del begreper det er greit å ha klart for seg:

- **Målestokk**

Kart er tegnet i en bestemt målestokk. Den er gitt på formatet 1:50 000. I dette tilfellet betyr det at 1 cm på kartet er 50 000 cm i terrenget. Litt enklere sagt – 2 cm er en km i terrenget. Hele Norge er dekket av kart i 1:50 000, og denne serien kalles M711. I tillegg finnes det masse kart i andre målestokker. Orienteringskart kommer ofte i 1:50 000 eller 1:100 000. De er mye mer detaljert. Hardangervidda og noen andre områder er dekket av kart i målestokk 1:100 000. Det er viktig at du finner ut hvilken målestokk ditt kart har, slik at du vet hvor langt det er mellom pkt A og B.

- **Kote eller høydekurver**

Koter løser problemet med å projisere et tredimensjonalt landskap ned i to dimensjoner. De brune strekene overalt på kartet er koter. De forteller deg om det er bratt eller ikke. Hvis det er tett mellom kotene er det bratt. Tenk deg et langt tau som ligger horisontalt, så presses dette inn mot landskapet – fremdeles mens hele tauet ligger i samme høyde. Det rette tauet vil nå snirkle seg bortover i landskapet. Se så for deg at du ser det ovenfra. Alle punktene på tauet er like høye. Dette høres kanskje gresk ut, og lesing av koter på kartet er helt klart en erfaringssak. Sammen med koter hører neste begrep;

- **Ekvidistanse**

I forlengelsen av det forrige begrepet – koter – har vi ekvidistanse. Det betyr kort og godt hvor langt det er mellom kotene vertikalt i terrenget. I M711-serien er ekvidistansen 20 meter. Det betyr at det er 100 høydemetre mellom 5 koter. Hver 5. kote er tykkere enn de andre, og kalles "tellekote".

Find retning og tid - fortsat:

Farger på kartet

Fargene på kartet forteller ofte noe om terrenget. Grønt er typisk skog, hvitt er fjell, gult er dyrket mark og blått er vann. Hva fargene betyr kan variere fra kart til kart.

Orienteringskart er de mest detaljrike – her er det forskjellige graderinger av grønt, ettersom hvor lettløpt terrenget er.

Fra en O-løper som er fast leser på adrenaline.no har vi fått dette innspillet når det gjelder kart og farger:

"På vanlige orienteringskart er hvitt skog, grønt tettere skog osv. Gult er ikke bare dyrket mark, men også åpne områder generelt. Vi har en enkel huskeregel: blått er vått, svart er hardt (stein, stup, hus osv.), gult er ... kult (for det er jo litt finere å løpe i åpent terreng enn i tette skogen), og grønt ... passer ikke helt inn i regla, men av og til sier vi at grønt er skjønt. Det er jo litt av det tøffe med orientering - å slite seg fram i tette kratt!"

- **Karttegn**

Alle kart inneholder forskjellige slags symboler. Stier, veier, hus, demninger, trigonometriske punkt, høyspentlinje osv. har egne tegn. Disse står vanligvis forklart på siden av kartet. Dess flere du kjenner av disse, jo enklere er det å kjenne seg igjen på kartet.

- **Stier**

Gode stier er markert på M711-kartene. Mindre og utydelige stier må man ha mer detaljerte kart for å se. På turkart er ofte sommerstiene merket med grønt, og vinterløypene med rødt. Du kan også se hva som er vinterløype ved at de går rett ut i vannet.

- **Ledelinjer**

Det snakkes ofte om ledelinjer i orientering. Det kan være elver, veier, stier, høyspentlinjer, daler osv. Kort sagt er det kjennetegn i terrenget som er lette å følge. Noen ganger snakker man om å bli "fanget opp" av en ledelinje. Det betyr at du for eksempel går i terrenget, men vet at hvis du går på den kursen kommer du til en vei.

Når du er blitt god på disse tingene, vil du kunne "leve deg inn i" kartet. Det betyr at du ser for deg terrenget, ut i hva symbolene på kartet.

Veivalget

Når du er kommet så langt, er det på tide å velge vei i terrenget. Her er det MYE å tenke på – det er nemlig ikke bestandig at korteste vei tar kortest tid. Ofte kan det være raskere å gå dobbelt så langt på sti, enn å gå rett på i terrenget. Det er ikke uten grunn at det finnes stier... "Følg stien med undring" er det noen som sier – det er jo en grunn til at det er sti nettopp her...

Kupert terreng kan også være svært tidkrevende. Ofte er det raskere å gå på skrå oppover, enn å gå rett opp lia. Hvis du går mye opp og ned, går du altså ikke så mye bortover – og det er jo den distansen du ser på kartet...

Dermed er det greit med noen tommelfingerregler:

- I lett terreng går du 3-5 kilometer i timen avhengig av formen. Start med å beregne 4, og så justerer du ettersom du finner DIN kilometerhastighet. Husk også på at stiene ikke går 100 prosent rett frem. Ofte må du legge til 20-30% på avstanden når du måler på kartet med linjal.
- Hvis det er kupert regnes 15 minutter i tillegg pr 100 meter stigning. Ved dårlig vær/sti, regnes dette tillegget også med når det går nedover.

Find retning og tid - fortsat:

Altså: Hvis du skal gå 14 kilometer, og stigningen til sammen utgjør 700 meter får vi:
14 km/ 4km pr time = 3,5 timer

700 meter / 400 meter pr time = 1 time og 45 minutter
Til sammen vil distansen ta 5 timer og 15 minutter effektiv gange.

Kompasskurs

Kompasskurs kan du ta ut på kartet slik:

1. Legg kompasset slik at kanten går fra pkt. A til pkt. B (marsretningspila må peke riktige veien!)
2. Så dreier du kompasshuset (se bildet) slik at nord-sør-linjene i bunnen av kompasshuset er parallelle med nord-sør-linjene på kartet.
3. Når du nå tar opp kompasset, og snur det slik at nåla er i "gata" – så vil marsjretningspila vise riktig vei.
4. Ta ut et fast punkt et stykke frem – gå dit, og ta ut nytt punkt i terrenget. Dette er enklere og mer nøyaktig med speilkompass.

Kompasskurs i terrenget tar du ut slik:

1. Tåka letter, og du får et glimt av fjellet du går mot.
2. Kompasset kommer fram i rekordfart, og du retter marsjretningspila mot målet (fjellet).
3. Så dreier du kompasshuset til nåla er "i gata".
4. Når tåka nå kommer tilbake, så har du kursen!

Et triks når man går kompasskurs mot et bestemt mål, er å gå "bevisst feil". Monsen kaller dette å gå 10 grader feil. Dette er spesielt gunstig hvis det går en vei forbi det huset du skal til. Hvis du går rett mot huset, og bommer – skal du da gå til høyre eller venstre for å finne igjen huset? Ved å gå 10 grader feil – vet du hvilken vei du skal gå når du kommer fram til stien/veien.

Distansen du har gått på kompasskurs kan måles på flere måter. Skrittelling er en måte, men krever at du har testet ut litt på forhånd. En annen måte er å ta tiden, og bruke din personlige hastighet som utgangspunkt.

Hvis du har høydemåler, kan du også se på kartet hvor langt du har kommet ved hjelp av kotene. Mer om dette nedenfor.

Krysspeiling

Denne metoden brukes for å finne ut hvor du er, når du kjenner to-tre faste punkter rundt deg. Fremgangsmåten er slik:

1. Kompasskurs tas ut til kjent mål (for eksempel et fjell eller hus). Dette gjøres på samme måte som over: Marsjretningspila mot målet, å dreie huset til nåla er i gata.
2. Så legges kompasset på kartet, med det kjente punktet på linjalen. Drei så HELE kompasset til nord-sør-linjene i bunnen på kompasset er parallelle med nord-sør-linjene på kartet.
3. Når du har gjort dette tegner du en strek fra det kjente punktet, og langs linjalen.
4. Ta ut et nytt punkt, og gjenta prosedyren.
5. Da vil de to strekene krysse hverandre, og der er du!

Det blir enda mer nøyaktig hvis du har 3 punkter.

Kompas og misvisning

Hej med jer.

Jeg er blevet lidt forvirret over nogle artikler man kan finde på nettet omkring misvisning.

Når man siger at der er 10 graders østlig misvisning: betyder det så at kompassets "nordpil" vil

Find retning og tid - fortsat:

pege 10 grader for meget til øst i forholdt til den geografiske nordpol???

eller:

skal man regne med at den geografiske nordpol er 10 grader længere mod øst i forhold til der hvor kompassets "nordpil" peger

Der er lidt uenighed alt efter hvilken hjemmeside jeg besøger.

håber i kan hjælpe mig

Jeg skal ikke gøre mig klog på hvad der står på forskellige hjemmesider men hvis vi taler om et kort over Danmark så vil kompasset pege for langt mod vest. Flytter vi os til det nordlige Finland forholder sig omvendt.

Forklaringen er at den magnetiske nordpol befinder sig et sted imellem den geografiske nordpol og Nordamerika. Faktisk vandrer den magnetiske nordpol imod den geografiske nordpol. Alt efter hvor man så er på jorden vil misvisningen være forskellig og da vi bor på en stor kugle kan der både være brug for at korrigere mod øst, vest eller slet ikke korrigere.

På de forskellige kort er misvisningen vist som en vinkel og man bør altid konsulterer sit kort før man begiver sig ud på længere kompasvandring. Jeg håber at alt dette hjælper dig så du selv kan vurdere hvad de mener på de konkrete hjemmesider.

Tjek kompasset

Husk altid at tjekke dit kompas inden du drager hjemmefra. Er nålen frit bevægelig og drejer den som den skal. Er væsken intakt – eller er der lækage? Det er rigtigt dumt at stå på fjeldet – langt fra civilisationen – og finde ud af at det ikke duer!

Og undervejs er det værd at huske på, at forekomsten af for eksempel jernmalm kan påvirke kompasset heeeelt vildt. Det er træls at komme i tanke om, når man har gået fem kilometer i den forkerte retning! Derfor er det en god idé hele tiden at følge med på både kort og kompas (og eventuelt andet navigationsudstyr). Så har du en rimelig chance for at vurdere, om hvorvidt kompasset virker korrekt - eller blot reagerer på eventuelle jernmalforekomster (som er udbredt i Kiruna-fjeldene).

Garmin

GARMIN E-trex GPS

eTrex serien består af i alt 5 forskellige GPS modtagere; de 2 klassiske eTrex og eTrex Summit, samt de 3 nye skud på stammen eTrex Venture, eTrex Legend og eTrex Vista.

Mere information

1.199,00 DKK

GARMIN E-trex GPS

Pris: 1.199,00 DKK

Varenr.: 393020

Find retning og tid - fortsat:

SU Kajakkompas ORCA Sort

➡ [Forrige vare](#)

SU MCB Spejlkompas m/fløjte

[Næste vare](#) ➡

Produkt information

eTrex serien består af i alt 5 forskellige GPS modtagere; de 2 klassiske eTrex og eTrex Summit, samt de 3 nye skud på stammen eTrex Venture, eTrex Legend og eTrex Vista. Fælles for disse 5 modeller er at de har en 12 kanals parallelmodtager med indbygget antenne, at de bruger 2 stk. AA batterier og er vandtætte efter den amerikanske IPX7 standard, hvilket vil sige at de kan holde til at komme ned på 1 meters dybde, men ikke at man kan dykke med dem! Derudover kan de alle gemme 500 waypoints, har et display på 5,6 ' 2,7 cm og vejer kun 150 gr.! Specielt for de 3 nye GPS modtager er at de har en højere opløsning på skærmen, og at de har fået et joystick, som man kan betjene op til 80% af funktionerne med.

eTrex er den "mindste" i eTrex serien, men den dækker de flestes behov for en GPS modtager til friluft- og rejsebrug. Den kan indeholde 1 rute af max 50 waypoints, og den kan gemme op til 10 spor. Der er "track-back" funktion, så man kan finde tilbage, hvis man "har mistet orienteringen". Displayet har en opløsning på 128*64 pixels, og der er baggrundsbelysning. Med dansk sprog. Kan holde op til 22 timer på 2 stk. AA batterier.

Med Garmin MapSource Metroguide CD er det muligt at downloade ruter og waypoints på GPS'en fra en Pc, samt at uploade ruter, waypoints og spor til Pc'en fra GPS'en.

Ekstra udstyr:

Garmin MapSource Metroguide CD'er

Nylon etui

Datakabel

Strømkabel til cigaretstik

Lagerstatus: 🟢

Pris: 1.199,00 DKK

Andre hjælpemidler

Kart og kompass er det mest væsentlige når du skal på tur, men det er også mange andre

Find retning og tid - fortsat:

hjelpemidler du kan bruke under orienteringen. Her går vi bare kort inn på de forskjellige, og skal prøve å følge opp med mer inngående artikler etter hvert.

Høydemåler (bildet)

Veldig fint å ha for å vite hvor langt du har igjen av oppoverbakken! Ofte kan jo de virke uendelige. Dessuten kan den være fin å ha for å bevege seg på samme kote i tåke. En tredje fordel er at du kan krysspeile med bare et kjent punkt, og så se hvor linjen du trekker krysser den høydekoten du står på.

- **GPS**

Begynner etter hvert å bli allemannseie, men kan fort gi falsk trygghet. Derfor gjør den seg best som backup i sekken, og kan tas opp når en er skikkelig på vidvanke. Dessuten kan den være grei markere viktige steder med (såkalte waypoints - WP). De fleste av DNTs hytter har nå tilgjengelige WPs.

- **Klokke**

Brukes både til å sjekke tiden (hvor langt du har gått), og kan også brukes til orientering. Her er vi ikke helt stødige enda, men skal prøve å komme tilbake til det...

- **Sola**

Denne går som kjent opp i øst, og ned i vest. Midt på dagen (kl 12) står den i sør. Her må det justeres litt for sommertid, men så generelt har du sør klokken 12.

- **Månen og stjernene**

Kan også brukes som kompass, men dette må vi komme tilbake til.

- **Naturkjennetegn**

Mose, maurtuer, vindretning og mye annet kan også gi deg himmelretningene. Maurtuer vender mot sør, fordi da får de mest sol. Vindretningen vil ha en hovedretning de fleste steder osv. Mulighetene er MANGE!

Her på den nordlige halvkugle er vi så heldige at have en stjerne, der ligger præcist mod nord, så vi alltid kan finne nord, lige meget om vi er midt ude på havet eller midt inde i landet. Den Nordstjernen. Den er let at finde. Først finder man Karlsvognen, som er meget let at finde. Så forlænger man afstanden mellem bagendens 2 stjerner opad fem gange. Der er Nordstjernen. Når nord er fundet, ved man, hvor syd, øst og vest er. Nordstjernen hedder også Polaris.

Karlsvognen:

Signaler og tegn:

At blive fundet

Har du været ude for en ulykke og gerne vil findes er det vigtigt at gøre opmærksom på sig selv på en tydelig måde. Det kan gøres ved at signalere med fløjte, spejl nødraketter, nødblus, at lave et stort SOS af tøj og lignende. Det er vigtigt at signalet kan ses fra luften, da de fleste redningsaktioner foregår med helikopter eller fly. Brug ikke nødraketterne før du kan høre helikopteren, da raketterne kun lyser i kort tid. I godt vejr kan signalet fra et spejl ses på 75 km's afstand. Det er vigtigt at holde sig til den planlagte rute, da det er her eftersøgningen vil starte. Nogle mennesker er fundet for sent fordi de ikke gjorde sig synlige fra luften. Hvis du er tæt ved beboede områder eller der er andre vandrere i nærheden kan du fløjte seks gange i minuttet hvert andet minut. Svaret på et signal er tre fløjt i minuttet.

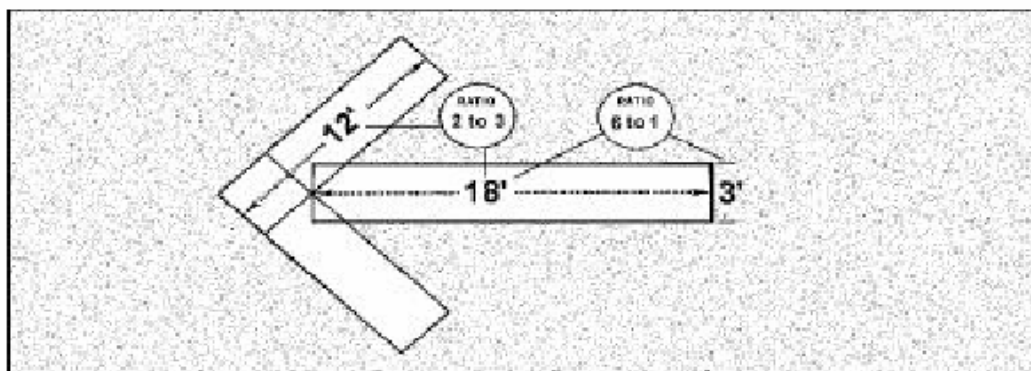

Figure III-3. Size and Ratio

- (4) Shape (maintain straight lines and sharp corners).
- (5) Contrast (use color and shadows).
- (6) Pattern signals (**Figure III-4**).

NO.	MESSAGE	CODE SYMBOL
1	REQUIRE ASSISTANCE	V
2	REQUIRE MEDICAL ASSISTANCE	X
3	NO or NEGATIVE	N
4	YES or AFFIRMATIVE	Y
5	PROCEEDING IN THIS DIRECTION	↑

Figure III-4. Signal Key

- e. Sea dye marker.
 - (1) **DO NOT** waste in rough seas or fast moving water.
 - (2) Conserve unused dye by rewrapping.
 - (3) May be used to color snow.

Signaler/tegn - fortsat:

b. Signal mirror (**Figure III-2**).

- (1) Use as directed by recovery forces.
- (2) If no radio, use only with confirmed friendly forces.
- (3) Cover when not in use.

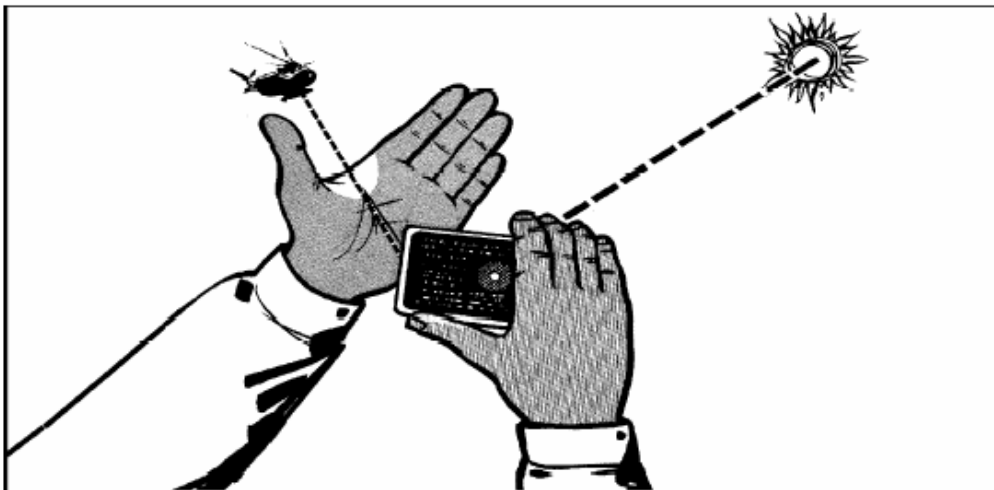

Figure III-2. Sighting Techniques

Stålspejl

Et lille rejsespejl i stål, så undgår man skår i rejsen.

Mere information

35,00 DKK

Signaler/tegn - fortsat:

- f. Non-combat considerations:
- (1) Use a fire at night.
 - (2) Use smoke for day (tires or petroleum products for dark smoke and green vegetation for light smoke). **(Figure III-5)**
 - (3) Use signal mirror to sweep horizon.
 - (4) Use audio signals (that is, voice, whistle, and weapons fire).

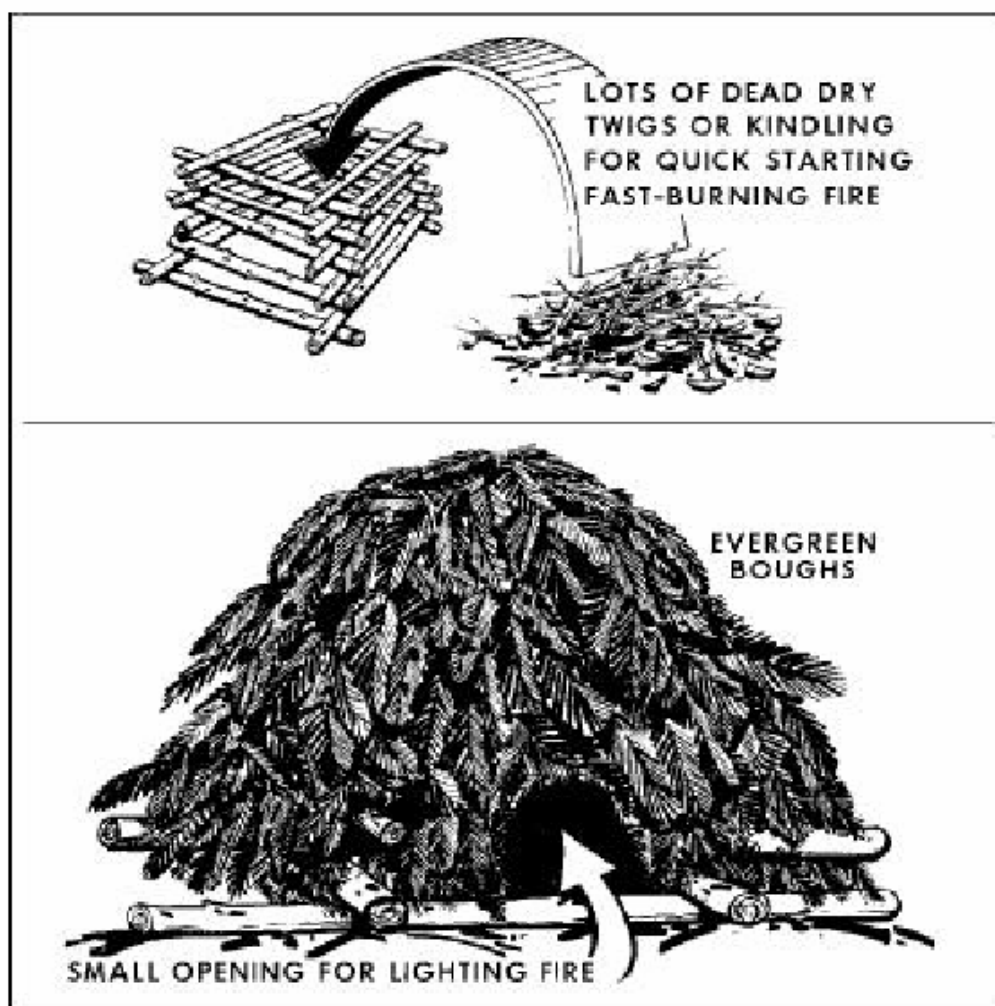

Figure III-5. Smoke Generator

Signaler/tegn - fortsat:

<http://morse.webspejder.dk/huske/alm/>

Morsealfabetet:

A	• —
B	— • • •
C	— • — •
D	— • •
E	•
F	• • — •
G	— — •
H	• • • •
I	• •
J	• — — —
K	— • —
L	• — • •
M	— —
N	— •
O	— — —
P	• — — •

Q	
R	
S	
T	
U	
V	
W	
X	
Y	
Z	
Æ	
Ø	
Å	
CH	
1	
2	
3	
4	

5	• • • • •
6	▬ • • • •
7	▬ ▬ • • •
8	▬ ▬ ▬ • •
9	▬ ▬ ▬ ▬ •
0	▬ ▬ ▬ ▬ ▬
.	• ▬ • ▬ • ▬
,	▬ ▬ • • ▬ ▬
?	• • ▬ ▬ • •
!	▬ ▬ • • ▬ ▬
-	▬ • • • • ▬

Aflæs vejret:

Hvordan bliver vejret i morgen...?

Vi danskere er måske et af de folkeslag, som er allermest optaget af vejret. Men godt 1000 km længere nordpå går man endnu mere op i det. Det er forståeligt nok, for de fleste, der har rejst i Norge og Sverige har vel set vejret skifte i løbet af meget kort tid. Fra gammel tid har nordboerne lært at leve med det omskiftelige vejr og tyde alle tegnene på, hvordan vejret skulle blive timen eller dagen efter. Man er simpelthen afhængig af vejret. Ikke at man kunne gøre så meget ved det, men snakke om det, det kan man.

For friluftsfolk er vejret også mere end vigtigt. Selvom et kendt firma mange gange har påstået, at der ikke findes dårligt vejr, så er fjeldklatreren altså ikke meget for regn, og lystfiskeren og kajakroeren vil også gerne se den bedste side af vejret.

Man skal ikke helt afskrive alle de gamle talemåder om vejret. Mange kender vel den om, at når solen går ned i en sæk, står den op i en bæk. Selvfølgelig er det en god ide at tjekke vejrudsigten, men der har sikkert været noget om disse ordsprog. Vi må standse op og studere vinden, skyerne og solen.

Nogle huskeregler:

- Jo tidligere på dagen skyerne samler sig, desto større risiko er der for, at der kommer regn i løbet af dagen.
- Jo mørkere undersiden er, desto større risiko for regn.
- Breder skytoppene sig til siderne og ikke opad, er det nok ikke så slemt.
- Gylden aftenrøde på fjeldtoppene giver godt vejr næste morgen.
- Er græsset vådt om morgenen, bliver resten af dagen gådt. (Passer det ikke, så rimer det.)
- Regnbue om dagen giver godt vejr, men om morgenen giver det regn

Barometret:

I 1643 blev barometeret opfundet af Italieneren Torricelli. Det er et lufttomt rum med en fjeder, der bevæger sig, når trykket på den lufttomme dåse ændrer sig. En viser, omsat til tal, viser os, hvor højt eller lavt trykket er, målt i millibar.

Nydeligt vejr

Nydeligt vejr er, når trykket er stigende eller stabilt over 1020 mb.

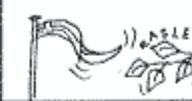
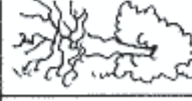
Ustadigt vejr

Et fald ned til omkring 950 tyder på at der er grimt vejr i vente, og at det er en god ide, at begynde at se sig om efter en lejrplads. Ved barometerstand på 980 er der en storm. Hvis barometeret falder 7 eller 8 millimeter i løbet af dagen eller natten, er der regn i vente.

Aflæs vejret - fortsat:

Vindens styrke

Brug skemaet her til at vurdere vindens styrke:

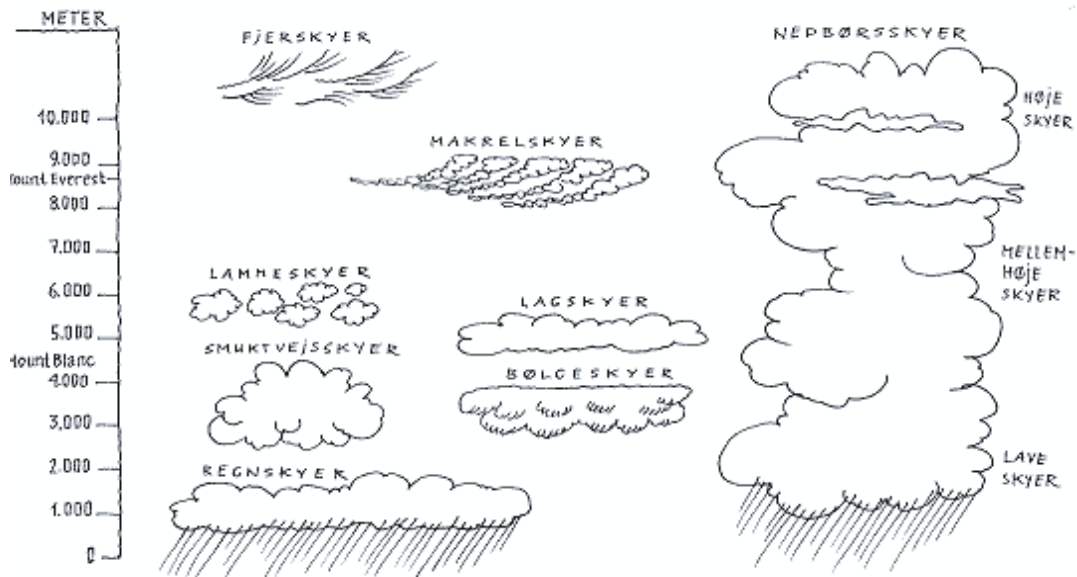
Beaufort	meter pr. sek	kilometer pr. time	ord	Hvordan ser det ud	
0	0,0-0,2	0-0,5	stille	røg stiger lige op	
1	0,3-1,5	1-5	næsten stille	røg bevæger sig let	
2	1,6-3,3	6-11	svag vind	vimpel løftes blade rasler	
3	3,4-5,4	12-19	let vind	blade og kviste bevæger sig	
4	5,5-7,9	20-28	jævn vind	tynde grene bevæger sig	
5	8,0-10,7	29-38	frisk vind	små løvtræer svajer	
6	10,8-13,8	39-49	hård vind	tykke grene bevæger sig	
7	13,9-17,1	50-61	stiv kuling	hele træer bevæges, det er svært at gå	
8	17,2-20,7	62-74	hård kuling	kviste brækkes af træer	
9	20,8-24,4	75-88	stormende kuling	skorstene og tagsten rives ned	
10	24,5-28,5	89-102	storm	træer rives op med rødder, grene knækker	
11	28,5-32,6	103-117	stærk storm	store skader i natur og på huse	
12	over 32,6	over 118	orkan	enorme ødelæggelser	

Vindstyrkeskema.

Aflæs vejret - fortsat:

Kig op

Se på himlen. Hvordan ser skyerne ud? Hvor stor en del af himlen dækker de? Brug billedet af skyer her, til at vurdere hvilket vejr I har nu – og evt. hvilket vejr der vil komme. Skriv også tre ord om vejret – og tegn et vejrsymbol.

Skyer.

Skyer:

Der er overordnet tre typer skyer. De formes efter temperaturen, trykket og luftens fugtighed i området. Hvis du ser mod vinden, kan du forudse nogle af de vejrforandringer, der er på vej.

Cumulonimbus skyambolt

Høje cumulusformationer udvikler en karakteristisk mørk, amboltformet sky med flad overside, som giver torden og kraftigt regn.

Cirrcumulus

Nogle cumuluskyer vokser ikke. De stiger til vejrs og opløses i små højtliggende skyer - makrelskyer.

Cirrostratus

Slørskyer med høje, mørke striber af isskyer kan bringe regn eller sne i løbet af 15 timer, hvis der er kraftig vind.

Alto cumulus

Lammeskyer er små skyer med rullende former som ligger i middelhøjde. De varsler om regn eller sne inden for de næste 15 timer.

Stratocumulus

Lavthængende uregelmæssige lag af tætte, grå eller hvide skyer. De giver sjældent mere end støvregn eller let sne.

Cirrus

Høje, fjeragtige cirrusskyer betyder i reglen godt vejr, men hvis der er kraftig vind, kan de om vinteren være et varsel om snestorm eller sne.

Cumuloimbus

Når cumuluskyerne bliver mørkere og begynder at vokse i højden, er det kold luft, der får fugtigheden til at fortættes. Giver sandsynligvis regn.

Aflæs vejret - fortsat:

Altostratus

Cirruskyer kan udvikle sig til cirrostratus og derefter til tykkere, lavere grå altostratus, som kan afgive de første dråber regn.

Cumulus

Klodeskyer, drivende og bølgende totter af hvide cumuluskyer mod en blå himmel varsler om godt vejr, så længe de ikke ændrer form.

Stratus

Lavthængende, flade, grå skyer, som giver langvarig støvregn. Kold vind kan forøge nedbøren.

Vor tids vejrudsigter laves på analyser af supercomputere, men der er andre tegn i naturen, som rygsækvandreren kan lære at tyde. Hvis man til daglig kigger mod skyerne, husker billedet og bruger erfaringerne.

<http://fjellforum.net/viewtopic.php?t=3967>

Vedr. lyn og torden

Sitte på noe?? Beste isolasjonen du har er gummisålene på skoa dine. Så lite kontakt med bakken som mulig er best. Hvis man får jording på begge sider av vitale organer dør man. Det sies at hvis et menneske står inne i en kuflokk når lynet slår ned så er det stor sannsynlighet for at mennesket overlever mens alle kuene dør. Dette fordi kuer (og andre dyr) får jording på begge sider av hjerte og lunger. Hos et menneske derimot sitter det ikke noe vitalt (ihvertfall ikke så veldig....) mellom de to jordingspunktene vi har når vi står oppreist. Lener man seg mot noe forandres dette

Vind og kulde virker sammen

Det er ikke bare temperaturen, men også vindens styrke (og luftens fugtighed), der bestemmer hvor kaldt vi føler det er. Det er vigtigt at være opmærksom på for det har stor betydning for hvor meget tøj man skal tage på – især om vinteren, eller når man er ude at sejle. Tabellen herunder kan være en hjælp til at vurdere hvor kaldt det i virkeligheden er:

Vindhastighed i m/sek	Temperatur i °C							
20	-15	-16	-24	-37	-42	-47	-51	-65
15	-2	-9	-18	-29	-34	-39	-43	-55
10	2	-3	-12	-21	-26	-31	-35	-45
5	6	2	-6	-13	-18	-23	-27	-35
0	5	0	-5	-10	-15	-20	-25	-30

Skemaet er hentet fra Groth: Idébog Vejr.

Nederste række angiver den målte temperatur i vindstille vejr. Ved temperaturer over -30°C er der ringe risiko for forfrysninger. Ved temperaturer under -30°C øges risikoen, og ved temperaturer under -60°C er der stor risiko for forfrysninger.

Hvis du er ude i -10 °C og det blæser en frisk vind (ca 10 m/sek), så vil luften føles som om den er -12 °C kold.

Aflæs vejret - fortsat:

Lufttryk

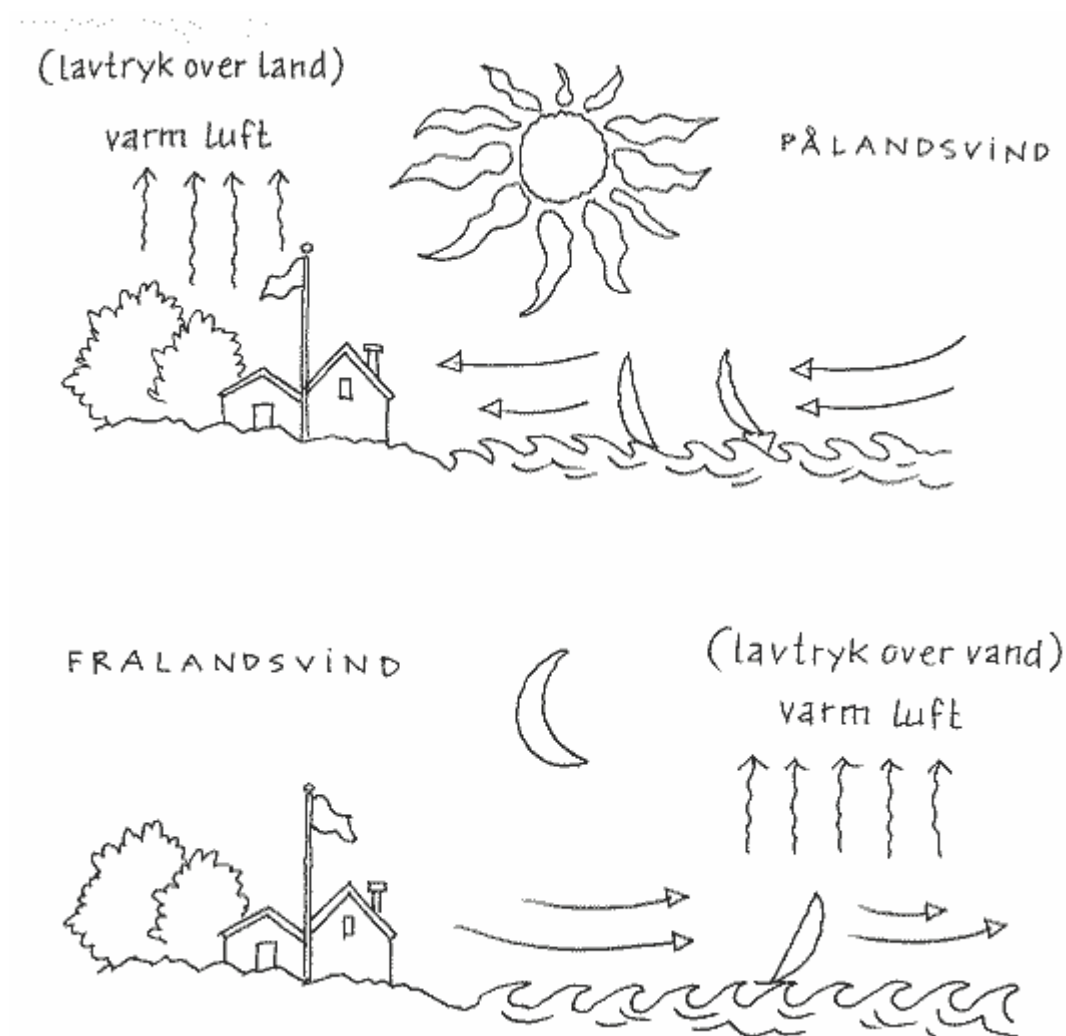
Atmosfærens luft udøver hele tiden en kraft – et tryk – på os. Det er helt fysisk trykket af den luftsøjle der er oven over os per fladeenhed. Luftens tryk måles med et barometer, som viser enheden millibar (mb) eller millimeter kviksølv (mm Hg). Man bruger også i dag måleenheden hektopascal (hPa). Lufttrykket ved havoverfladen er normalt 1013 mb = 760 mm Hg = 1013 hPa. Er trykket mindre har vi lavtryk. Er trykket højere er det højtryk. Lufttrykket er størst ved havoverfladen og aftager med højden.

Høj- og lavtryk

Højtryk og lavtryk opstår som følge af opvarmning eller afkøling af luften. Varm luft udvider sig og giver lavt lufttryk ved jordoverfladen. Kold luft trækker sig sammen og giver højt lufttryk ved jordoverfladen. For at udligne trykket blæser vinden fra højtryksområder, til lavtryksområder.

Trykforskellene opstår altså pga. temperaturforskellene og kaldes termiske lufttryk.

- Højtryk giver som reglen godt, varmt vejr om sommeren, og klart koldt vejr om vinteren.
- Lavtryk giver som reglen vind – og det fører ofte meget nedbør med sig.

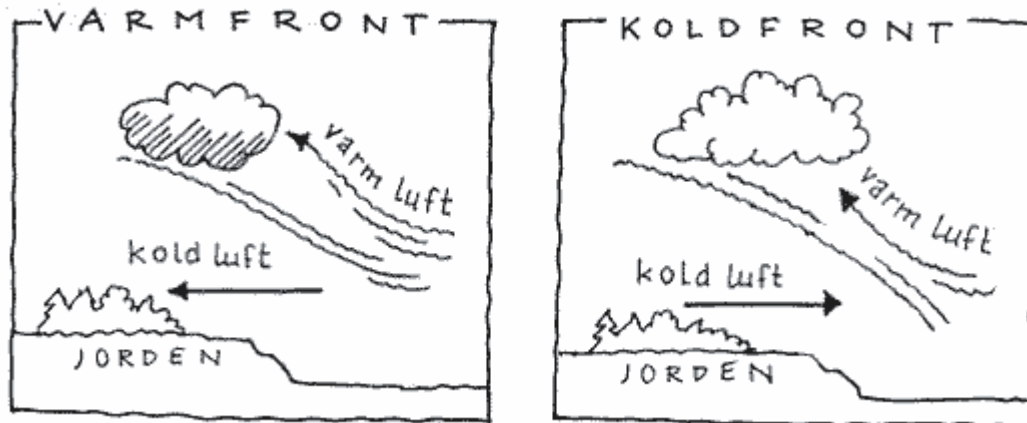
Lokale højtryk og lavtryk ved kyster. Vinden går mod lavtryk. Om dagen afgiver jorden varme hurtigere end vandet, og der dannes lavtryk over land - og pålandsvind. Om natten afgiver vandet mere varme, og der dannes lavtryk over havet - og fralandsvind.

Aflæs vejret - fortsat:

Varmedronter og koldfronten:

Når kold og varm luft mødes får vi varmedronter og koldfronten.

- Varmedront: Når varm luft bevæger sig mod et område med kold luft, vil den varme luft glide op på den kolde, og skubbe denne foran sig. Det kalder man en varmedront, og den kan give regnbyger.
- Koldfront: Når kold luft skubber sig ind under varm luft, bliver den varme luft presset flere kilometer op i luftlagene. Så får vi en koldfront. Den kan give nedbør i kortere eller længere perioder.

Vind, vindstyrke og vindretning:

Vind opstår, når luften strømmer fra et område med højt tryk til et område med lavt tryk. Vindens retning kan ændres af f.eks.

- Andre høj og lavtryk
- Jordens rotation
- Bjerge
- Skove
- Bygninger o.l.

Vinde får navne efter det verdenshjørne de kommer fra. F.eks. kommer vestenvinden fra vest. Vindstyrken måles i meter per sekund (m/s). Tidligere brugte man Beaufortskaalen, hvor 0 var vindstille og 12 var orkanstyrke. Vindens styrke kan også aflæses ved at iagttage naturen – se tegning i Sådan gør du:

Nedbør og skyer:

Nedbør kan optræde som regn, sne, hagl, tåge og dis. Fra havet, landjorden, planter, dyr og mennesker sker der hele tiden en fordampning. Vanddampen stiger opad med luften. Da temperaturen falder 10 C for hver 200 meter man bevæger sig opad, vil vanddampen afkøles og fortættes til vanddråber eller iskrystaller i en vis højde. Tilsammen vil de mange vanddråber danne skyer. Til sidst vil fortætningen være så kraftig at vægten af vanddråberne vil bevirke, at de falder til jorden som nedbør. Temperaturen afgør om det bliver som regn, sne, hagl eller dis. Tåge er skyer nær jordoverfladen.

Skyerne dannes normalt mellem jordoverfladen og 15 kilometers højde. (Perlemorsskyer dog i op til 30 kilometers højde). Skyerne kan have mange forskellige former. Skyernes former kan fortælle os hvilket vejr vi kan forvente i de næste timer – og måske det næste døgn. Du kan se forskellige skytyper i "Sådan gør du".

Aflæs vejret - fortsat:

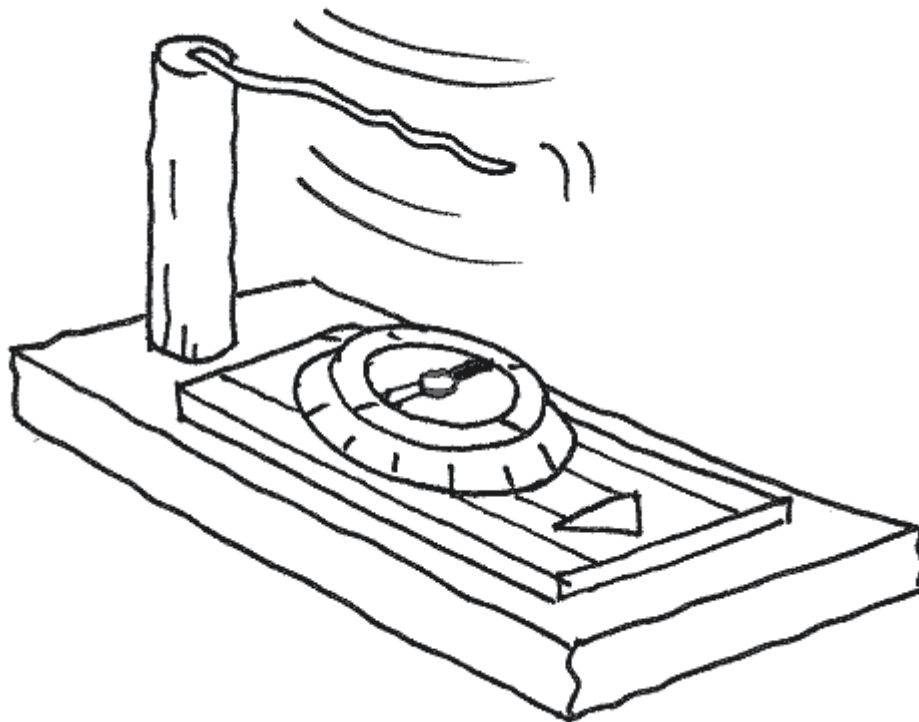
Temperatur:

Vejret kan føles meget forskelligt alt efter temperatur, luftfugtighed og vind. Varme med høj luftfugtighed kan være ulideligt. En kold dag føles endnu koldere, hvis det blæser. Når I færdes i naturen er det vigtigt at tage højde for disse ting. Ikke mindst blæsten spiller en væsentlig rolle.

Hvis man færdes fx i arktiske egne, kan det være et spørgsmål om liv og død, at man kender til blæstens virkning på temperaturen. Se skema i "Sådan gør du" der viser hvordan.

Mål vindretning

Sæt en 10 – 15 centimeter lang uldtråd fast til enden af en pind, og hold kompasset og pinden ud for dig – eller monter det på en plade som på tegningen nedenfor. Uldtråden vil bevæge sig væk fra vinden – og jo kraftigere det blæser, desto mere vil uldtråden bevæge sig. Aflæs på kompasset hvilken retning vinden kommer fra og skriv det op.

Måling af vindretning.

En anden måde at finde vindretning på er at sutte på fingeren og stikke den i vejret. Den side fingeren bliver kold på er den retning vinden blæser fra. For at finde retningen må kompasset igen på banen.

Vi danskere er måske et af de folkeslag, som er allermest optaget af vejret. Men godt 1000 km længere nordpå går man endnu mere op i det. Det er forståeligt nok, for de fleste, der har rejst i Norge og Sverige har vel set vejret skifte i løbet af meget kort tid.

Bevæge sig i sne og hjælpemidler:

5. Ice and Snow Travel

Travel should be limited to areas free of hazards.

a. **DO NOT** travel in—

- (1) Blizzards.
- (2) Bitterly cold winds.
- (3) Poor visibility.

b. Obstacles to winter travel follow:

- (1) Reduced daylight hours (**BE AWARE**).
- (2) Deep soft snow (if movement is necessary, make snowshoes [Figure II-10]). Travel is easier in early morning or late afternoon near dusk when snow is frozen or crusted.

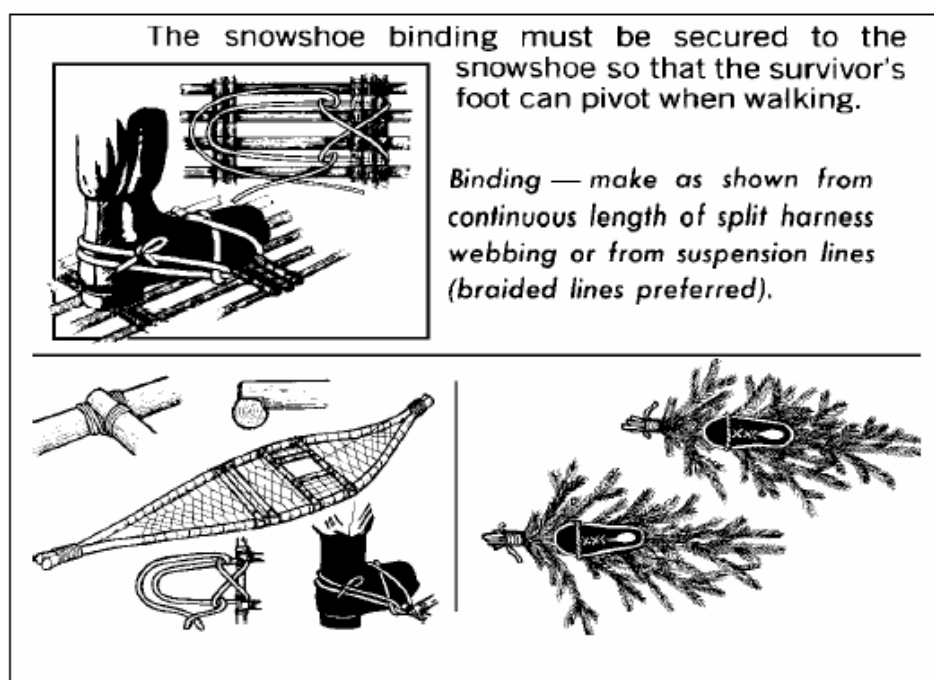

Figure II-10. Improvised Snowshoes

Sneblindhed:

Dette forårsages af for meget UV-bestråling. Symptomerne er fotofobi (lysfølsomhed), smerter, tåreflod og forbigående "blindhed".

Der optræder meget ofte en latenstid, d.v.s. at problemerne først opstår efter bestrålingen er ophørt - og hvor det altså er for sent at gøre noget eller ændre det. Efter 3-4 døgn forsvinder tilstanden som regel af sig selv.

Det siger sig selv at et par gode solbriller er nødvendige. Alle de solbriller vi sælger er testede. De er opdelt i grupper, så man kan vælge mellem forskellige beskyttelser, alt efter behov og pengepung.

Bevæge sig i sne og hjælpemidler- fortsat:

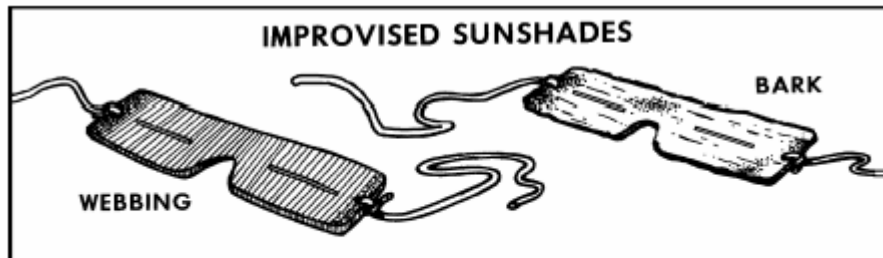

Figure VI-2. Sun and Snow Goggles

c. Gaiters (**Figure VI-3**). Used to protect from sand, snow, insects, and scratches (wrap material around lower leg and top of boots).

Figure VI-3. Gaiters

Søge skjul og ly:

(1) Immediate shelters. Find shelter needing minimal improvements (**Figure VI-4**).

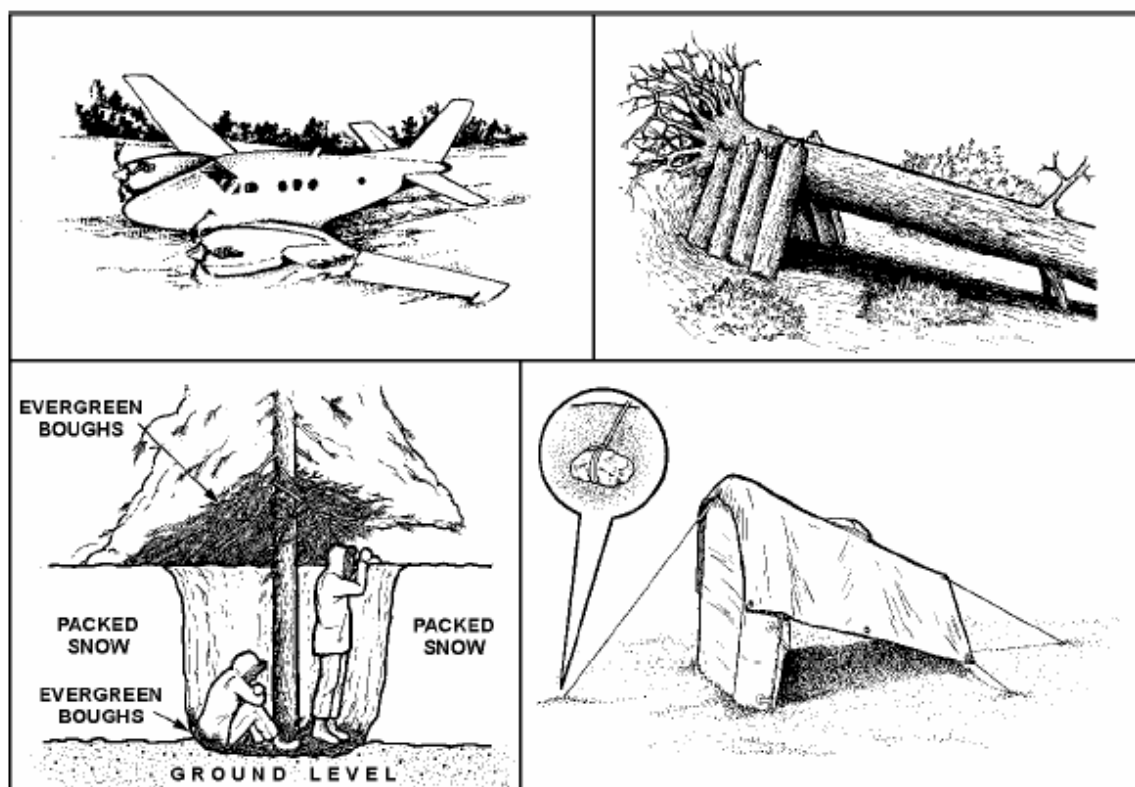

Figure VI-4. Immediate Shelters

Søge skjul og ly - fortsat:

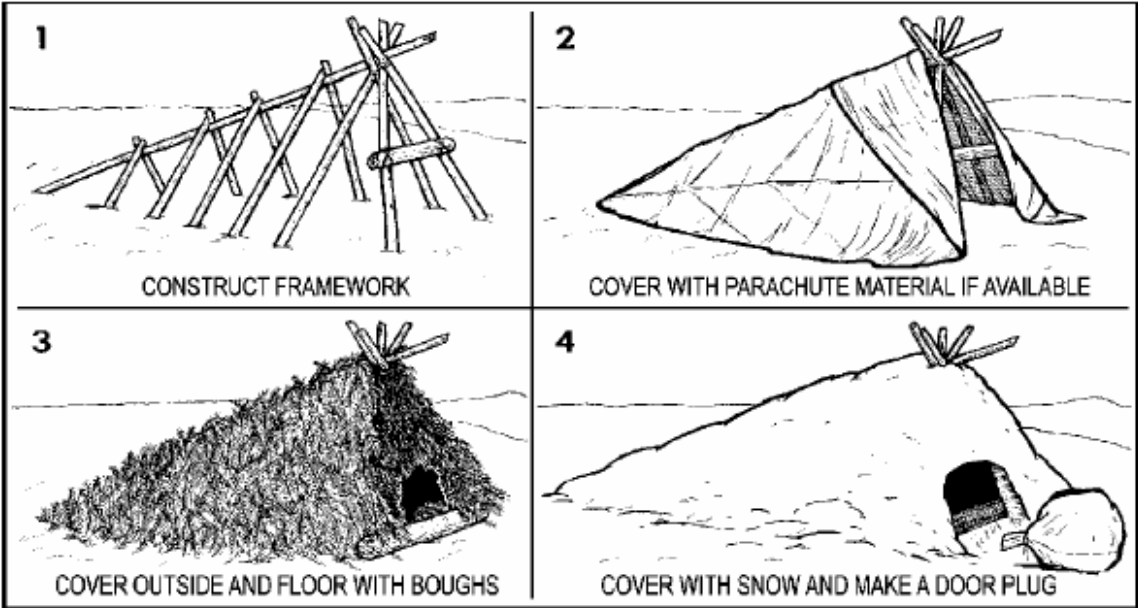

Figure VI-5. Thermal A Frame

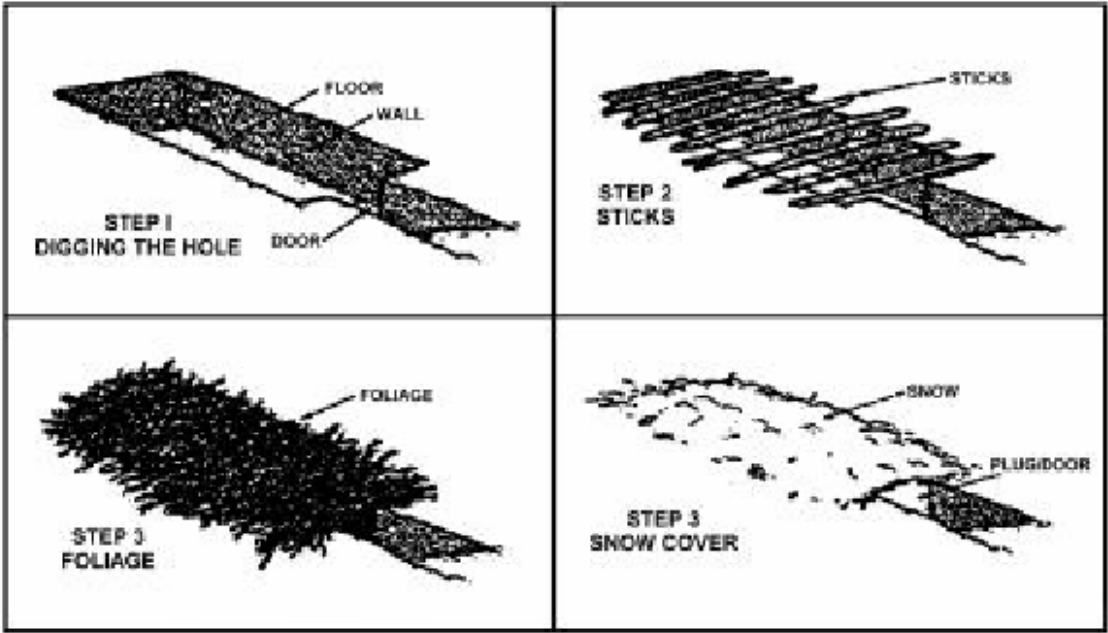

Figure VI-6. Snow Trench

Søge skjul og ly - fortsat:

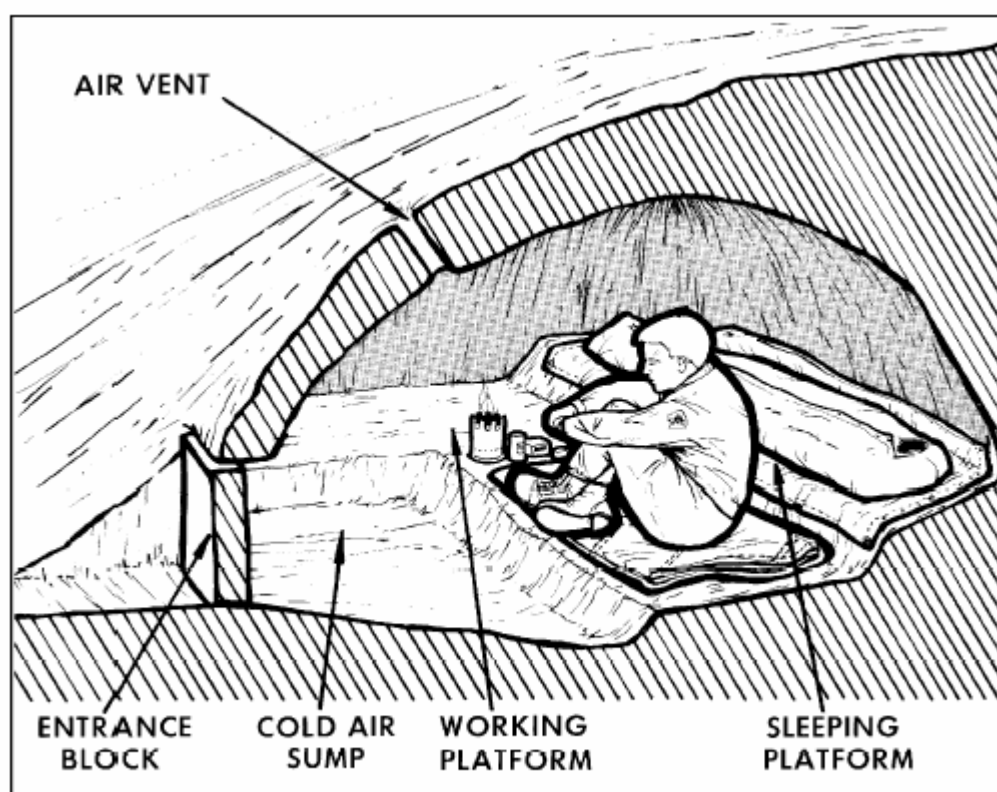

Figure VI-7. Snow Cave

Søge skjul og ly - fortsat:

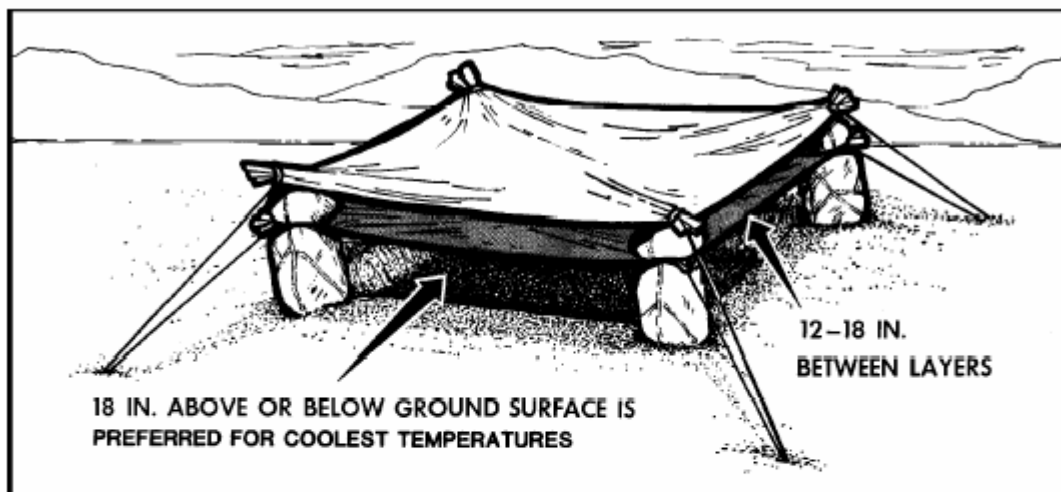

Figure VI-8. Poncho/Parachute Shade Shelter

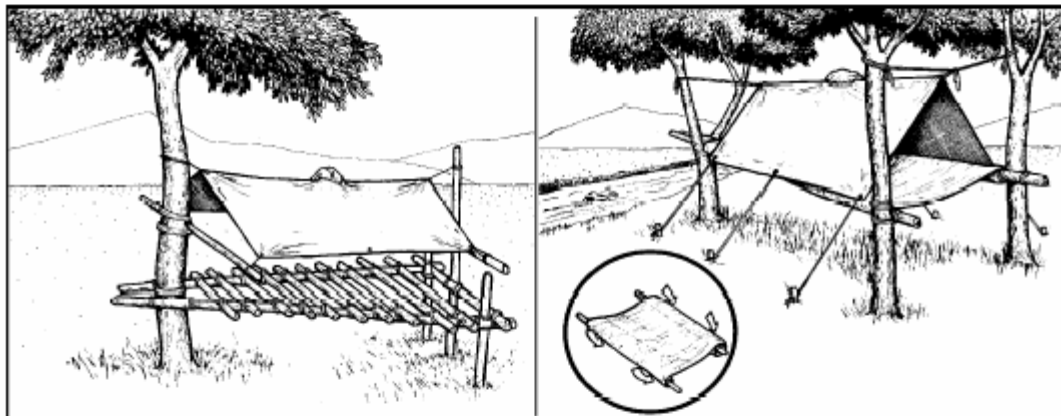

Figure VI-9. Elevated Platform Shelter

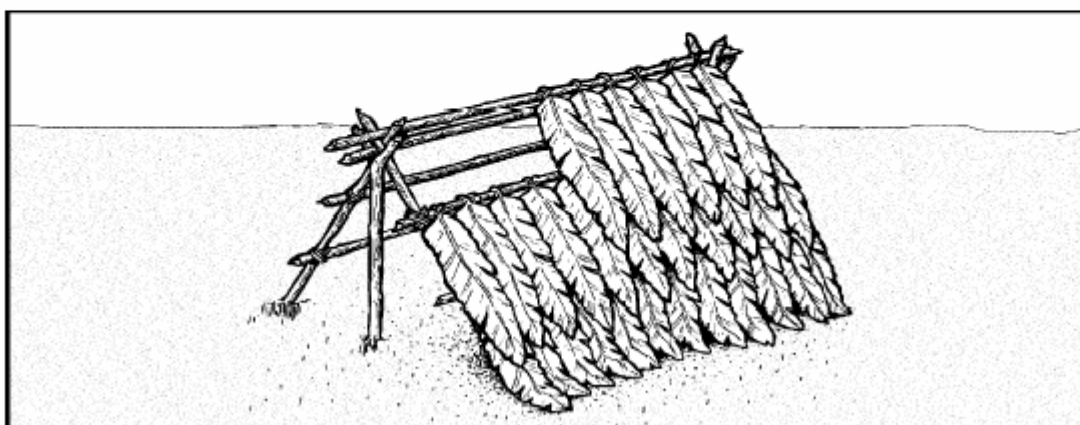

Figure VI-10. Shingle Method

Søge skjul og ly - fortsat:

a. Protection.

(1) **FIND PROTECTIVE SHELTER IMMEDIATELY!**

(2) Gather all equipment for survival (time permitting).

(3) Avoid detection and capture.

(a) Seek existing shelter that may be improved (**Figure IX-1**).

Figure IX-1. Immediate Action Shelter

Søge skjul og ly - fortsat:

(b) If no shelter is available, dig a trench or foxhole as follows:

- Dig trench deep enough for protection, then enlarge for comfort (**Figure IX-2**).
- Cover with available material.

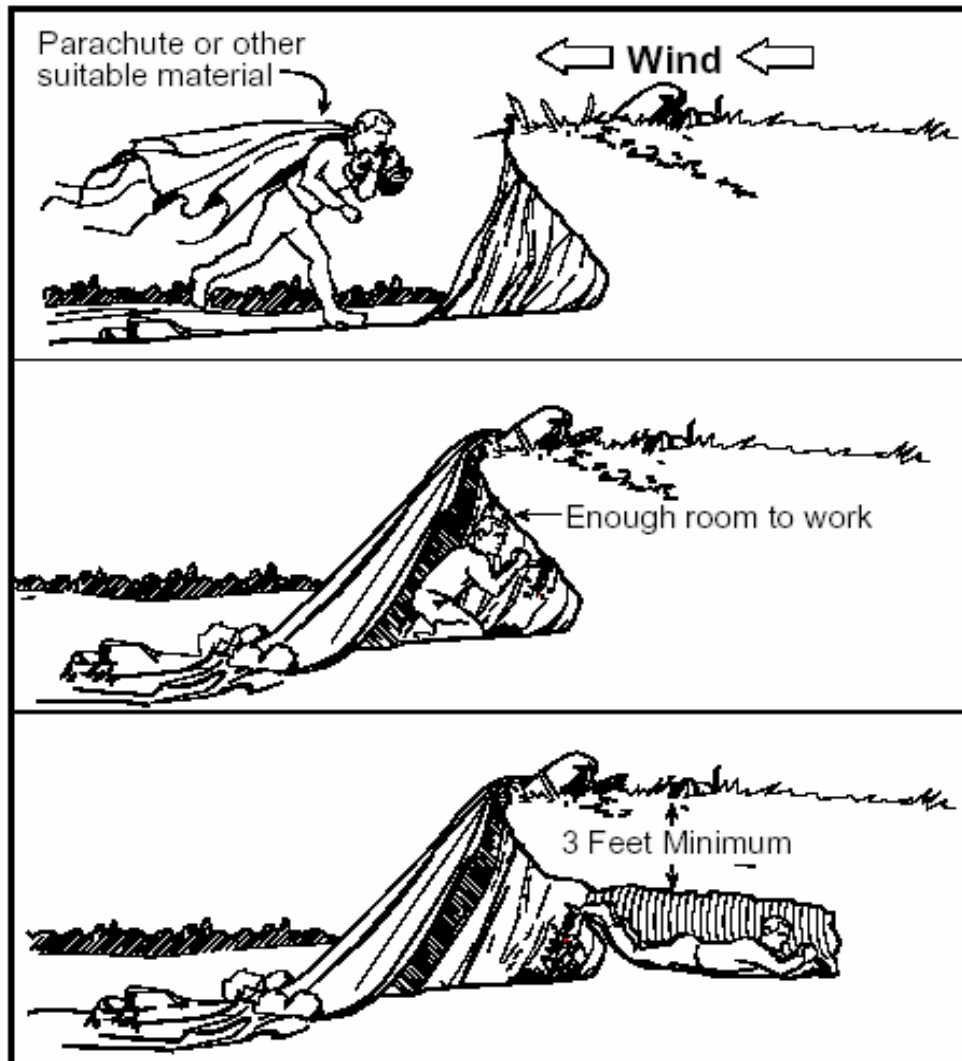

Figure IX-2. Improvised Shelter

Lave ild:

Ild

Har du mistet din sidste tændstik kan man lave ild på den primitive måde ved at gnide to stykker træ mod hinanden eller ved hjælp af et brændglas, kikkerter eller en kameralinse.

(f) Friction method (**Figure VI-11**). Without prior training, this method is difficult to master and requires a lot of time to build the device.

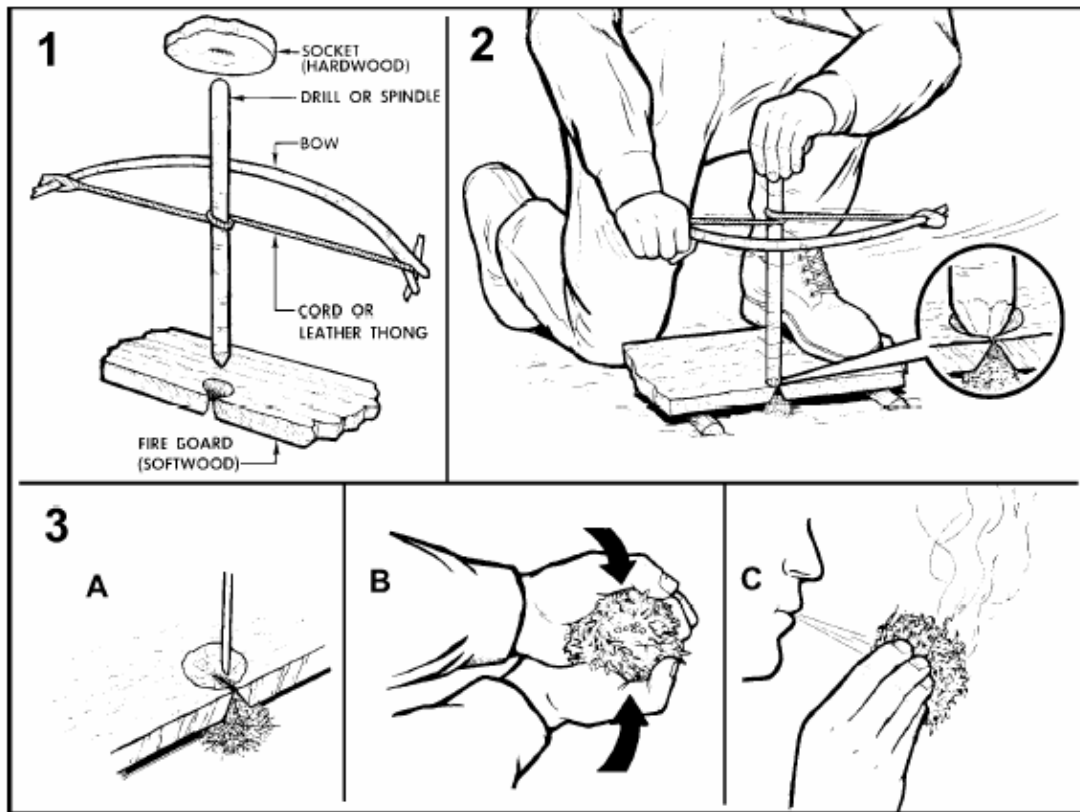

Figure VI-11. Friction Method

Lave ild - fortsat:

(1) Tepee fire (**Figure VI-12**). Use the tepee fire to produce a concentrated heat source for cooking, lighting, or signaling.

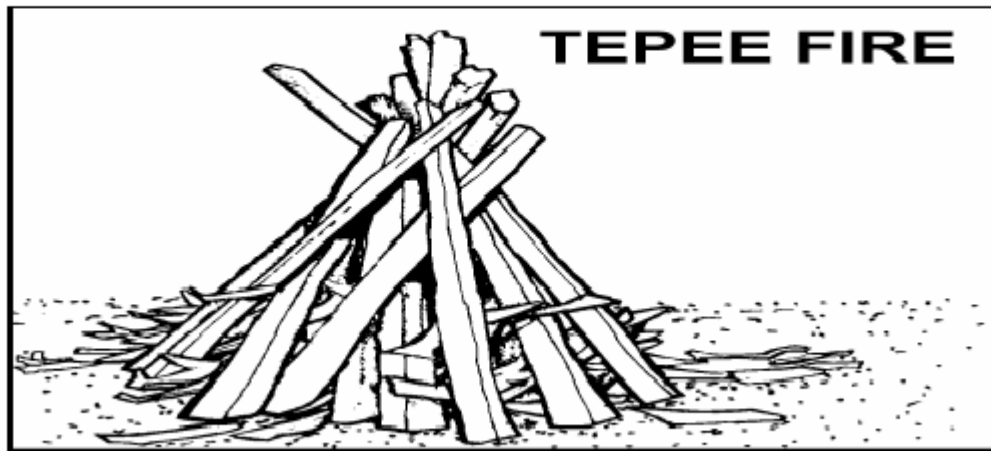

Figure VI-12. Tepee Fire

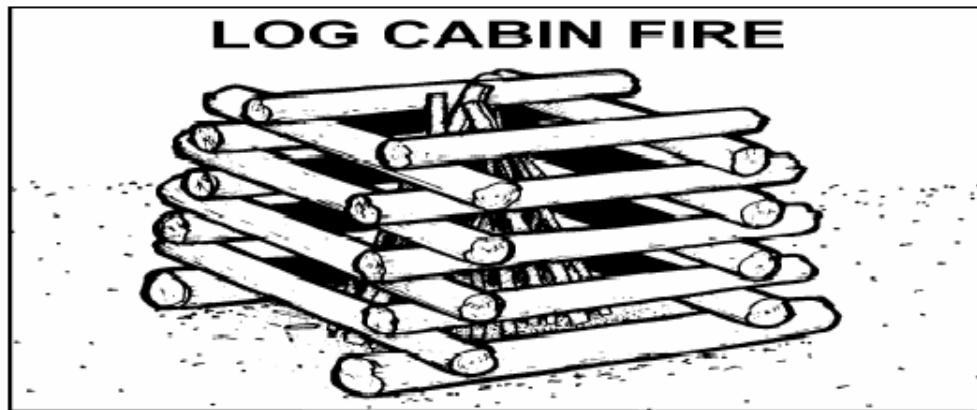

Figure VI-13. Log Cabin or Pyramid Fires

(3) Sod fire and reflector (**Figure VI-14**). Use fire reflectors to get the most warmth from a fire. Build fires against rocks or logs.

CAUTION: *DO NOT* use porous rocks or riverbed rock—they may explode when heated.

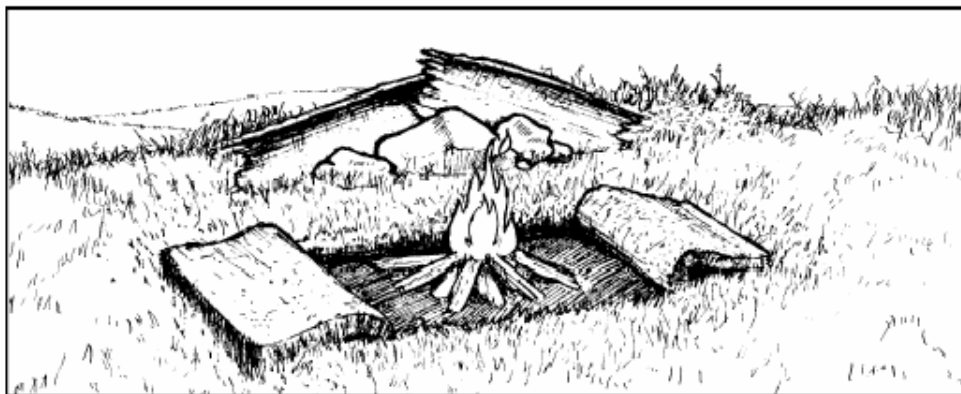

Figure VI-14. Sod Fire and Reflector

Lave ild - fortsat:

(4) Dakota fire hole (Figure VI-15). Use the Dakota fire hole for high winds or evasion situations.

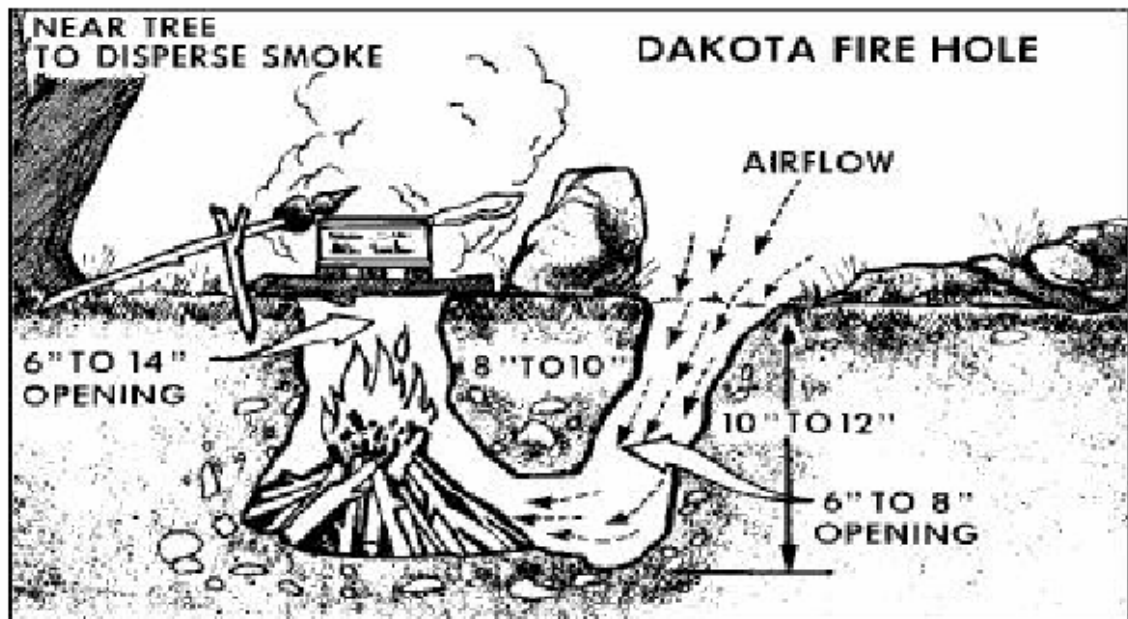

Figure VI-15. Dakota Fire Hole

(5) Improvised stoves (Figure VI-16). These are very efficient.

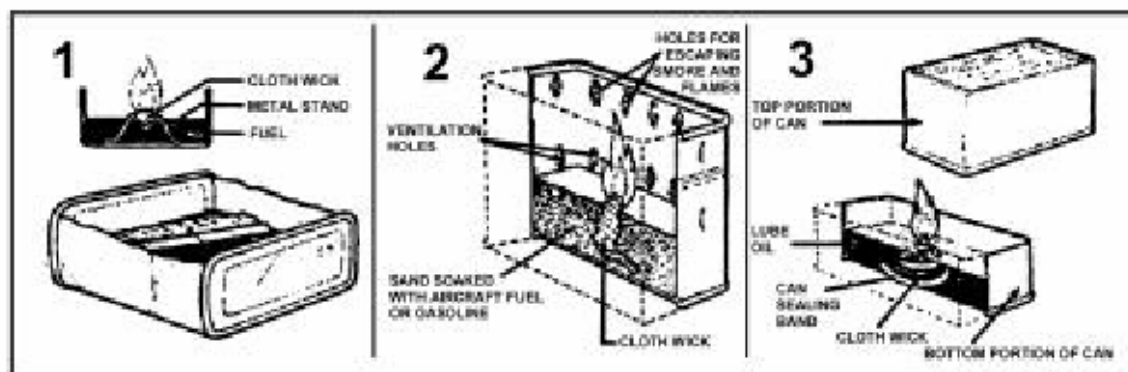

Figure VI-16. Improvised Stove

Water

1. Water Requirements

Drink **extra** water. Minimum 2 quarts per day to maintain fluid level. Exertion, heat, injury, or an illness increases water loss.

Note: Pale yellow urine indicates adequate hydration.
--

2. Water Procurement

a. **DO NOT** drink—

- (1) Urine.
- (2) Fish juices.
- (3) Blood.
- (4) Sea water.
- (5) Alcohol.
- (6) Melted water from new sea ice.

b. Water sources:

- (1) Surface water (streams, lakes, and springs).
- (2) Precipitation (rain, snow, dew, sleet) **(Figure VII-1)**.
- (3) Subsurface (wells and cisterns).
- (4) Ground water (when no surface water is available)

(Figure VII-2).

- (a) Abundance of lush green vegetation.
- (b) Drainages and low-lying areas.
- (c) “V” intersecting game trails often point to water.
- (d) Presence of swarming insects indicates water is near.
- (e) Bird flight in the early morning or late afternoon

might indicate the direction to water.

(5) Snow or ice.

(a) **DO NOT** eat ice or snow.

- Lowers body temperature.
- Induces dehydration.
- Causes minor cold injury to lips and mouth.

Finde vand - fortsat:

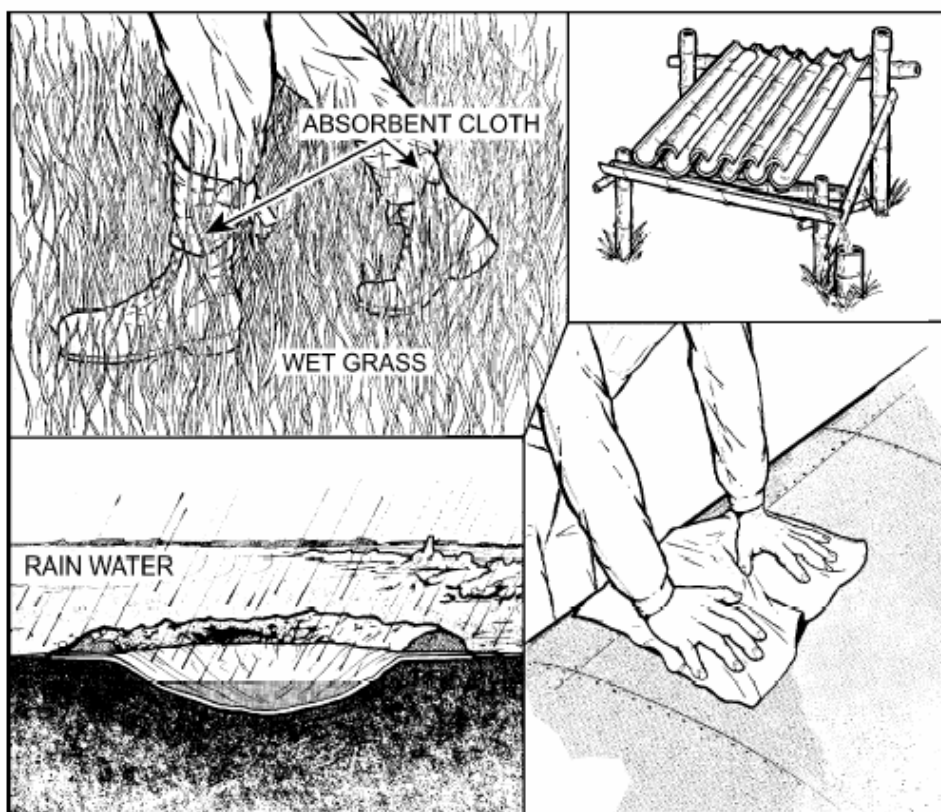

Figure VII-1. Water Procurement

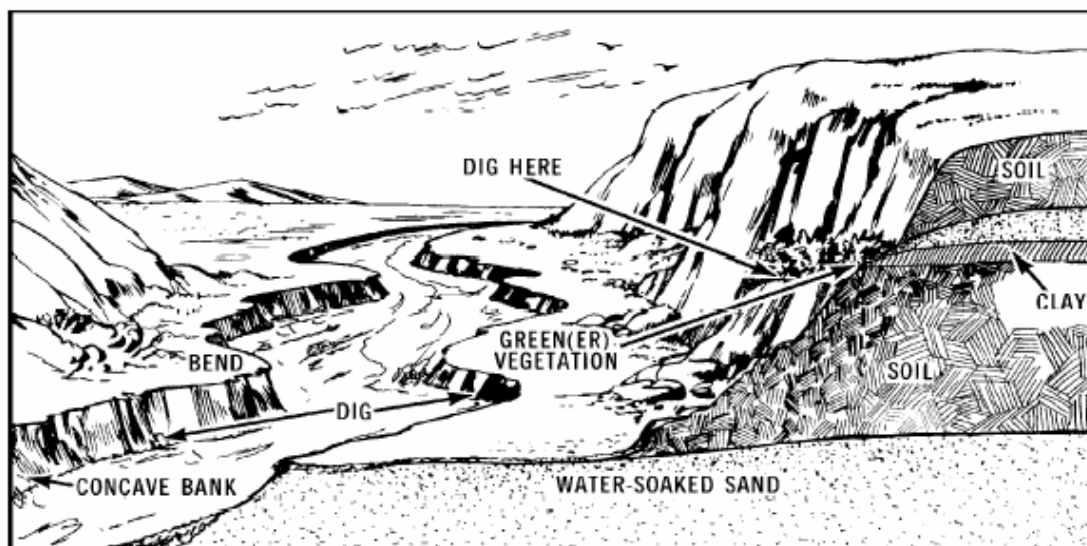

Figure VII-2. Water Indicators

Finde vand - fortsat:

(d) Use a water generator (Figure VII-3).

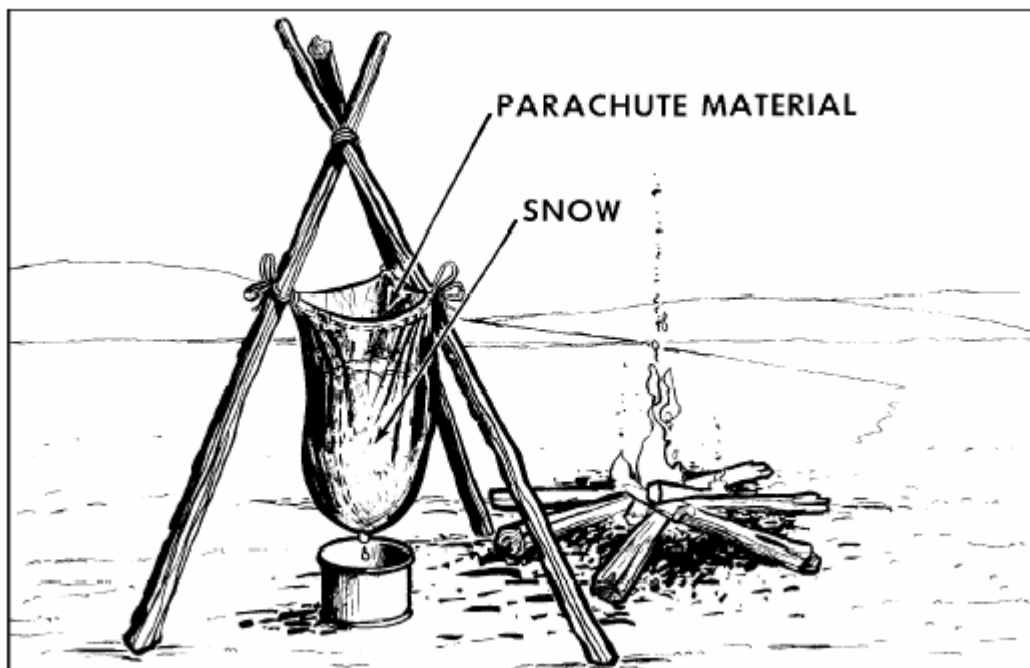

Figure VII-3. Water Generator

•Beach well. Along the coast, obtain water by digging a beach well (Figure VII-6).

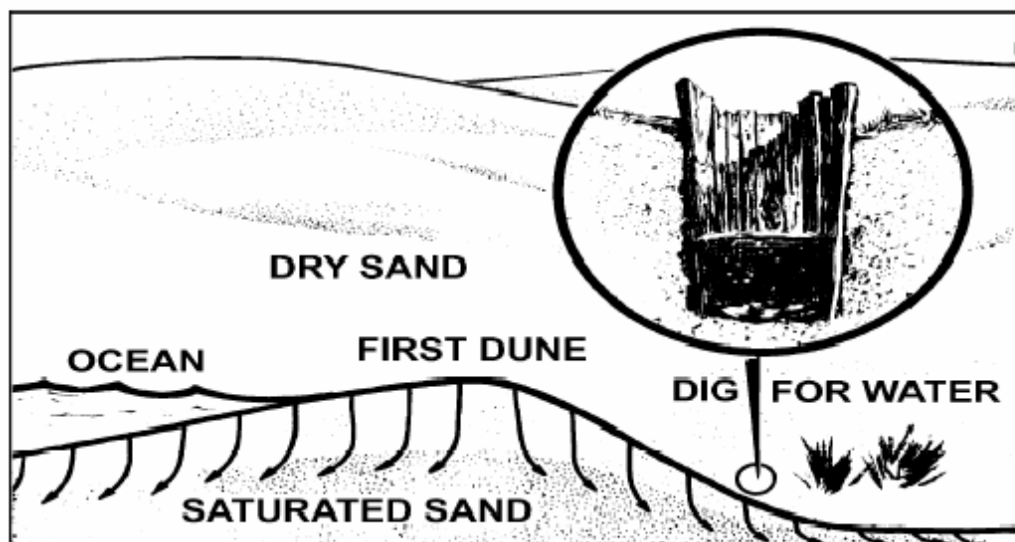

Figure VII-6. Beach Well

Finde vand - fortsat:

- (8) Dry areas.
 - (a) Solar still (Figure VII-7).
 - (b) Vegetation bag (Figure VII-8).

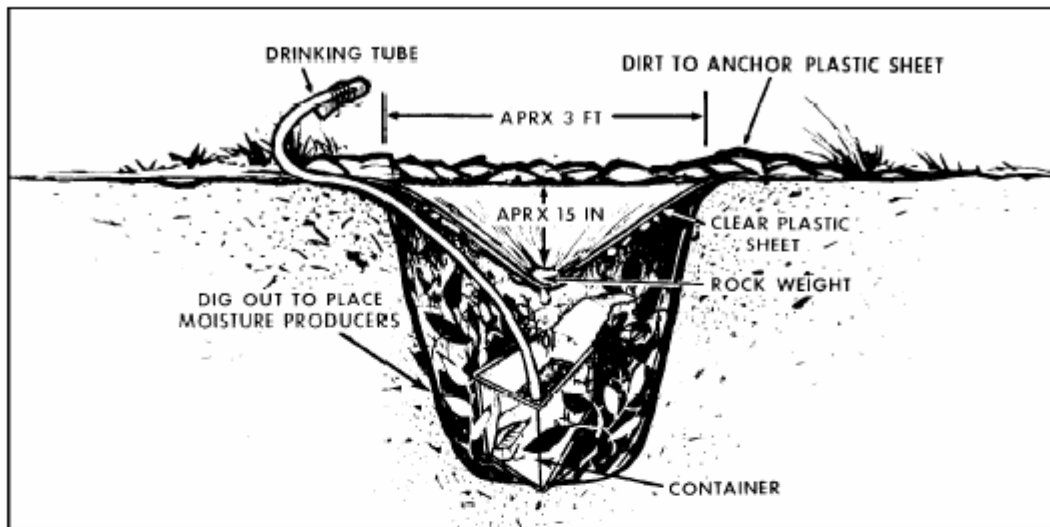

Figure VII-7. Solar Still

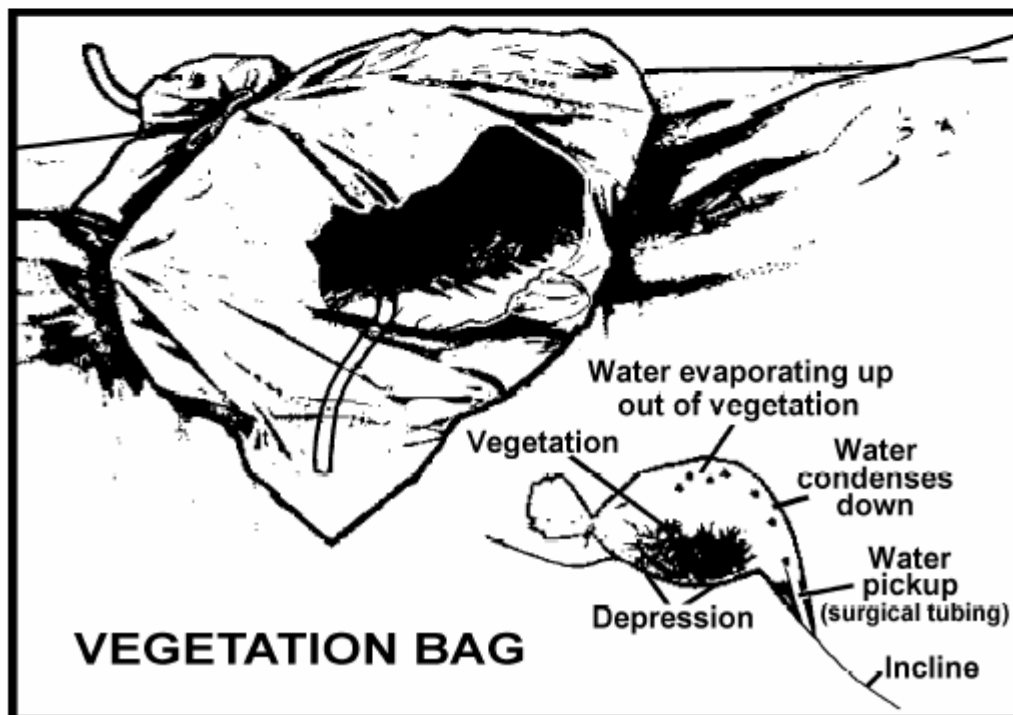

Figure VII-8. Vegetation Bag

Finde vand - fortsat:

(d) Seepage basin (Figure VII-10).

CAUTION: *DO NOT* use poisonous/toxic plants in vegetation/transpiration bags.

Figure VII-9. Transpiration Bag

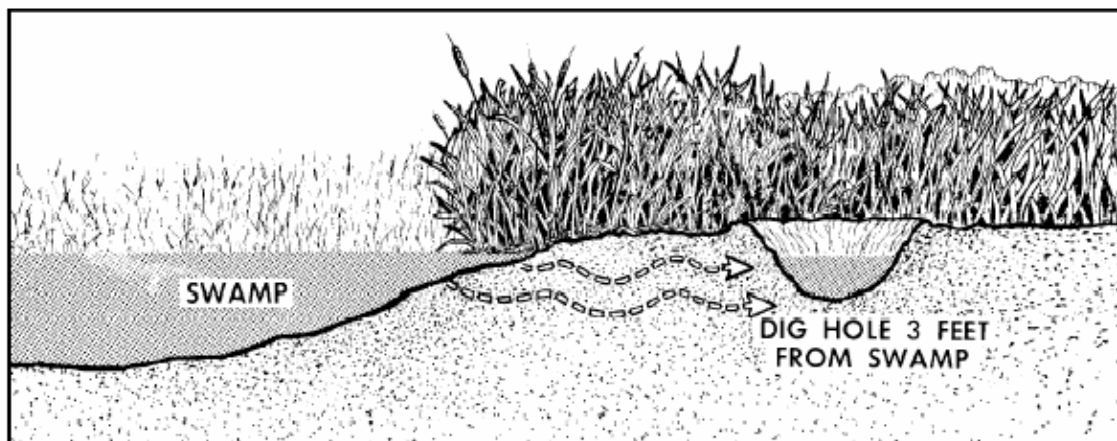

Figure VII-10. Seepage Basin

3. Water Preparation and Storage

- a. Filtration. Filter through porous material (sand/charcoal).
- b. Purification.
 - (1) Water from live plants requires no further treatment.
 - (2) Purify all other water.
 - (a) Boil at least 1 minute.

Finde vand - fortsat:

(b) Pour from one container to another to improve taste to aerate.

(c) Water purification tablets. Follow instructions on package.

c. Potable Water.

(1) If water cannot be purified, obtain water from a clear, cold, clean, and fast running source (if possible).

(2) Put in clear container and expose to the sun's ultraviolet rays to kill bacteria.

d. Storage. To prevent contamination, use a clean, covered or sealed container.

(1) Trash bag.

(2) Prophylactic.

(3) Section of bamboo.

(4) Flotation gear.

Finde vand - fortsat:

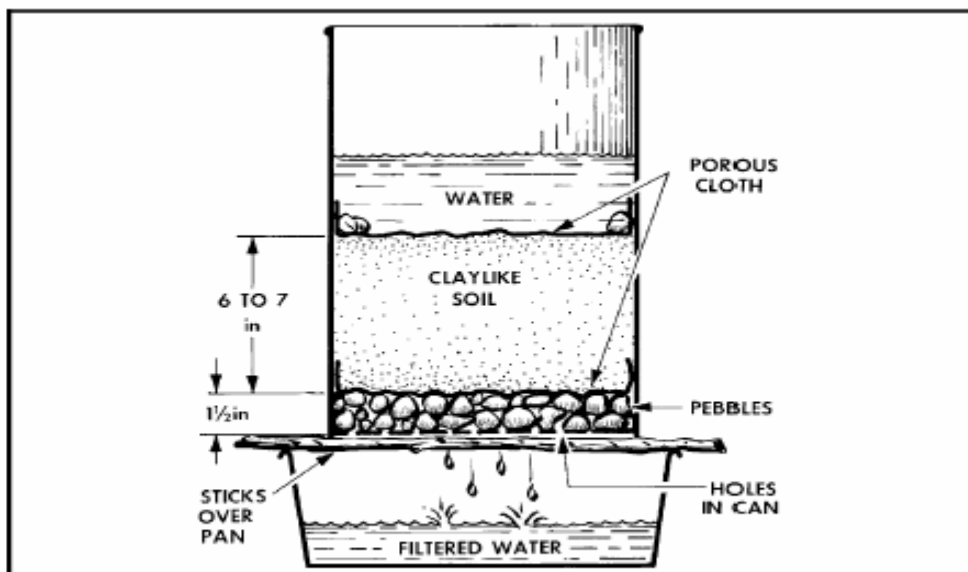

Figure IX-4. Filtration Systems, Filtering Water

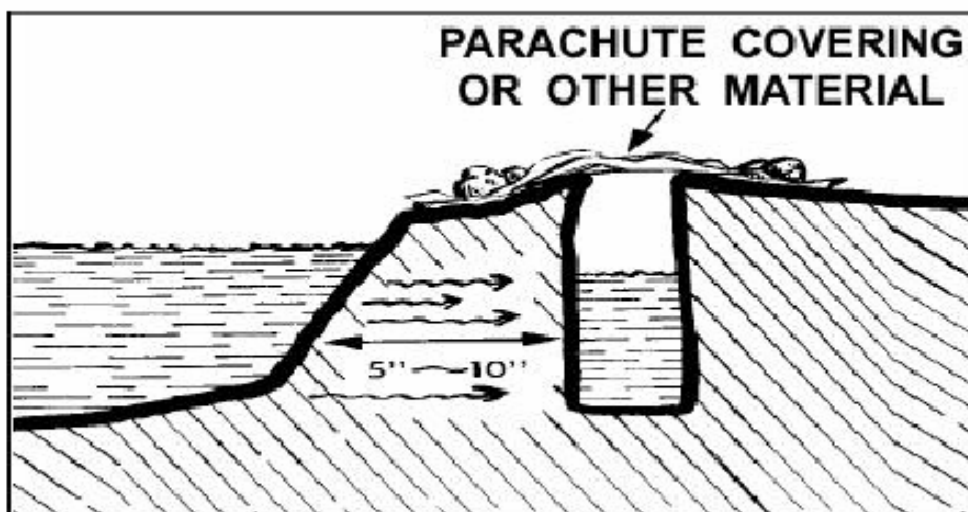

Figure IX-5. Filtration Systems, Settling Water

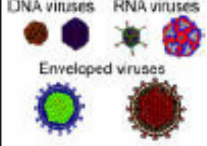
IX-5

Produkter til vandrensning

Navn	Produktinformation	Fjerner	Kapacitet	Pris
Pocket Microfilter Endurance Series	Filter. Især beregnet til ekspeditions- og professionelt brug men også glimrende til camping.	Filterstørrelse: 0,2 µm. Fjerner: parasitter, cyster og bakterier samt smags.	Ca. 1 l/min Renser op til 50.000 l Vægt: ca. 550 g	
Hiker Microfilter Backcountry Series	Filter. Ideel til camping, trekking og backpacking. Med kulfilter der reducerer smag fra vandet.	Filterstørrelse: 0,3 µm Fjerner: Parasitter, cyster og bakterier samt smags.	Ca. 1 l/min Renser op til 750 l Vægt: ca. 310 g	
Mini Microfilter Ultralight Series	Filter. Ideelt til dag- og weekendture.	Filterstørrelse: 0,2 µm Fjerner: Parasitter, cyster og bakterier samt smags.	Ca. 0,5 l/min Renser op til 7000 l Vægt: ca. 210 g	
Micropur Classic	Tabletter. Indeholder sølvioner som virker hæmmende på bakterievækst. Afgiver ikke smag til vandet.	Hæmmer bakterier. Kan holde i forvejen rent vand fri for mikroorganismer i op til 6 måneder. Ingen effekt på vira eller parasitter.	1 tabl til 1 l vand. Indholder nok til 100 l.	
Micropur Forte	Flydende kombination af natrium, sølv og chlorid.	Effektivt mod virus, bakterier og Giardia-parasitten. Virker ikke på andre parasitter eller cyster.	3 dråber til 1 l vand. Skal virke i min 30 min. Smager af chlor. Indholder nok til 100 l.	
Micropur Antichlorine	Flydende natrium-thiosulfat.	Smagen af chlorin efter brug af Micropur Forte.	3 dråber til 1 l vand. Indholder nok til 100 l.	

20. oktober 2004

Vandrensning - Mikroorganismer

Parasitter Ca. 20 µm		Bakterier Ca. 1 µm		Vira < 0,1 µm	
Egenskaber: Findes både som parasitter og cyster. Cysterne er et sovende stadie som er svært at slå ihjel, men desværre ikke mindre smitsomt. Stammer fra afføring fra mennesker og dyr. Overlever glimrende i vand.		Egenskaber: Findes i afføring fra mennesker og dyr. Overlever fint i vand		Egenskaber: Findes i afføring fra mennesker og dyr. Mere skrøbelige end bakterier og parasitter men smitter nemt med vand. Giver både mave-tarm infektioner og leverbetændelse (Hepatitis A).	
Kan fjernes: Filtrering! Cystestadierne kan ikke fjernes af hverken kogning eller chlor, enkelte parasitter er følsomme for chlor (f.eks. giardia), men langt fra alle. Både cyster og parasitter dræbes af jod.		Kan fjernes: Filtrering. Dræbes af kogning (nogle kræver dog 10 min) samt chlor og jod. Ny bakterievækst hæmmes af sølvioner.		Kan fjernes: Kogning, chlor samt jod. <i>Filtrering hjælper IKKE!</i>	

21. oktober 2004

H2O filterpen

Pris: 250,00 kr

H2O filterpen er et lille handy vandfilter på størrelse med en kuglepen og vejer kun 30 g. Det anvendes som en slags sugerør idet vandet filtreres når det suges op gennem røret. Filteret tilbageholder bakterier og protozoer, men ikke virus. Filterpennen kan filtrere ca. 100 liter vand uden at miste sin filtreringsevne. Ideel for rejsende når man er i tvivl om vandets kvalitet. Der medfølger en grundig dansk brugsanvisning.

Jodtabletter

Pris: 79,00

Jodtabletter til vandrensning. En jodtablet kan desinficere ca. 1 liter vand, men giver vandet jodsmag. Jod virker effektivt mod både bakterier, virus og parasitter. For meget jod kan påvirke skjoldbruskkirtlen, og jodtabletterne bør derfor ikke anvendes dagligt over længere tid.

Finde vand - fortsat:

Jodtabletter med neutralisationsmiddel

Pris: 139,00

Jodtabletter til vandrensning med et middel, der neutralisere jodsmagen. En jodtablet kan desinficere ca. 1 liter vand, med giver vandet jodsmag.

Neutralisationsmidlet neutraliserer smagen af jod.

Jod virker effektivt mod både bakterier, virus og parasitter. For meget jod kan påvirke skjoldbruskkirtlen, og jodtabletterne bør derfor ikke anvendes dagligt over længere tid.

<http://www.krikkkit.dk/projects/specops/equipment.html>

Vand

Masser af det; det daglige behov er på 3,5 liter/8lbs hvis man ikke laver fysisk hårdt arbejde. Til en tungt lastet march bruger man 5,5 liter/12lbs om dagen.

Finde og tilberede mad:

FOOD

1. Food Procurement

- a. Sources and location.
 - (1) Mammals can be found where—
 - (a) Trails lead to watering, feeding, and bedding areas.
 - (b) Droppings or tracks look fresh.
 - (2) Birds can be found by—
 - (a) Observing the direction of flight in the early morning and late afternoon (leads to feeding, watering, and roosting areas).
 - (b) Listening for bird noises (indication of nesting areas)
 - (3) Fish and other marine life locations (**Figure VIII-1**).

Figure VIII-1. Fishing Locations

- (4) Reptiles and amphibians are found almost worldwide.
- (5) Insects are found—
 - (a) In dead logs and stumps.
 - (b) At ant and termite mounds.
 - (c) On ponds, lakes, and slow moving streams.
- b. Procurement techniques.
 - (1) Snares—
 - (a) Work while unattended.

Finde og tilberede mad - fortsat:

(b) Location:

- Trails leading to water, feeding, and bedding areas.
- Mouth of dens (**Figure VIII-2**).

Figure VIII-2. Snare Placement

(c) Construction of simple loop snare.

- Use materials that will not break under the strain of holding an animal.

• Use a figure 8 (locking loop) if wire is used (**Figure VIII-3**).

• Once tightened, the wire locks in place, preventing reopening, and the animal's escape.

• To construct a squirrel pole (**Figure VIII-4**) use simple loop snares.

• Make noose opening slightly larger than the animal's head (**3-finger** width for squirrels, **fist-sized** for rabbits).

(d) Placement of snares (set as many as possible).

- Avoid disturbing the area.

• Use funneling (natural or improvised) (**Figure VIII-5**).

Finde og tilberede mad - fortsat:

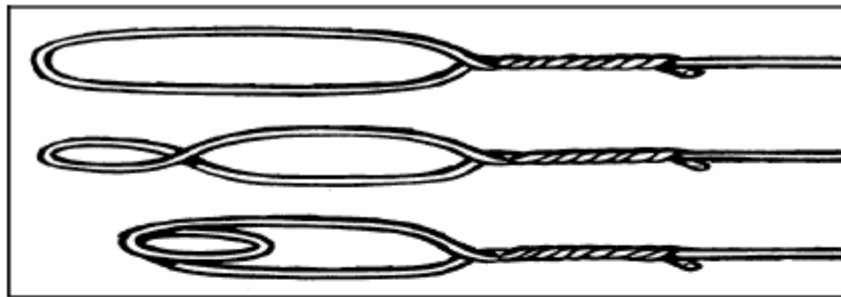

Figure VIII-3. Locking Loop

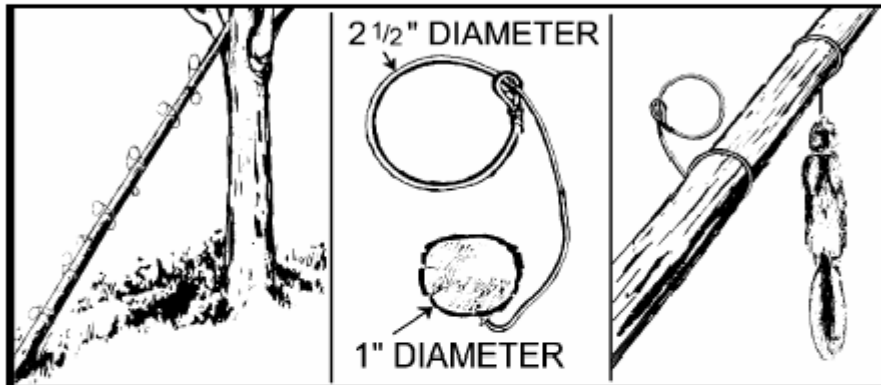

Figure VIII-4. Squirrel Pole

Figure VIII-5. Funneling

VII-3

Finde og tilberede mad - fortsat:

- (2) Noose stick (easier and safer to use than the hands).
- (3) Twist stick (**Figure VIII-6**).
 - (a) Insert forked stick into a den until something soft is met.
 - (b) Twist the stick, binding the animal's hide in the fork.
 - (c) Remove the animal from the den.
 - (d) Be ready to **kill** the animal; **it may be dangerous**.

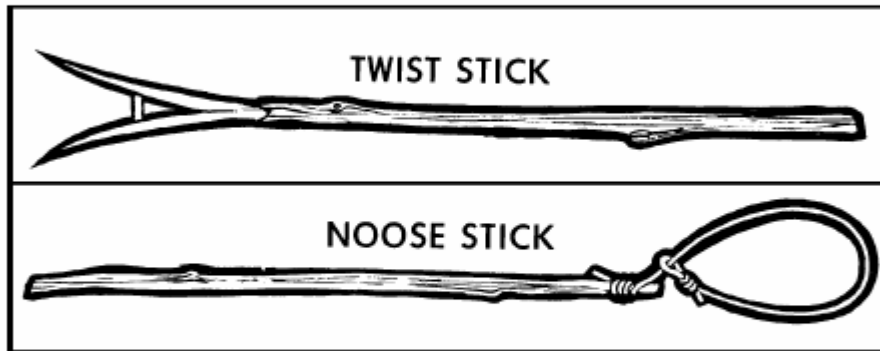

Figure VIII-6. Procurement Devices

- (4) Hunting and fishing devices. (See **Figure VIII-7** for fishing procurement methods.)
 - (a) Club or rock.
 - (b) Spear.
 - (c) Slingshot.
 - (d) Pole, line, and hook.
 - (e) Net.
 - (f) Trap.

Finde og tilberede mad - fortsat:

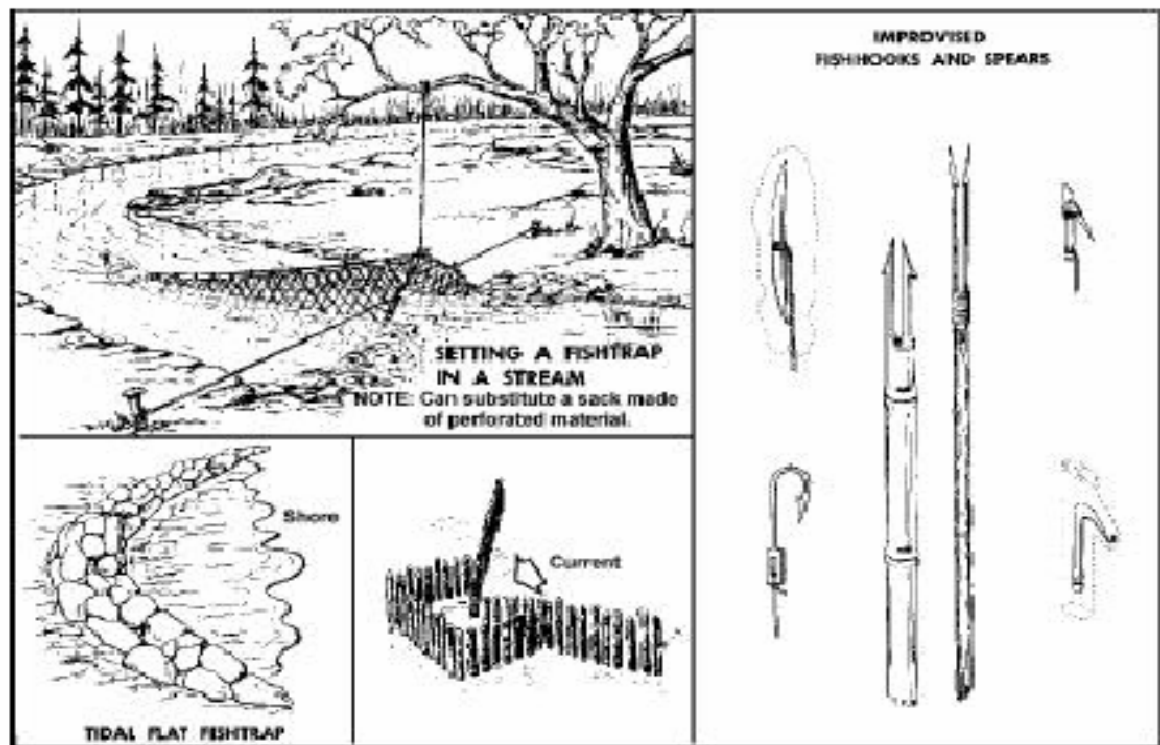

Figure VIII-7. Procurement Methods

- (5) Precautions:
- (a) Wear shoes to protect the feet when wading in water.
 - (b) Avoid reaching into dark holes.
 - (c) **Kill** animals before handling. Animals in distress may attract the enemy.
 - (d) **DO NOT** secure fishing lines to yourself or the raft.
 - (e) **Kill** fish before bringing them into the raft.
 - (f) **DO NOT** eat fish with—
 - Spines.
 - Unpleasant odor.
 - Pale, slimy gills.
 - Sunken eyes.
 - Flabby skin.
 - Flesh that remains dented when pressed.
 - (g) **DO NOT** eat fish eggs or liver (entrails).
 - (h) Avoid all crustaceans above the high tide mark.
 - (i) Avoid cone-shaped shells (**Figure VIII-8**).

VII-5

Finde og tilberede mad - fortsat:

2. Food Preparation

Animal food gives the greatest food value per pound.

a. Butchering and skinning.

(1) Mammals.

(a) Remove the skin and save for other uses.

(a) One cut skinning of small game (**Figure VIII-9**).

- Open the abdominal cavity.

- Avoid rupturing the intestines.

- Remove the intestines.

- Save inner organs (heart, liver, and kidneys) and all meaty parts of the skull, brain, tongue, and eyes.

(b) Wash when ready to use.

(c) If preserving the meat, remove it from the bones.

(d) Unused or inedible organs and entrails may be used as bait for other game.

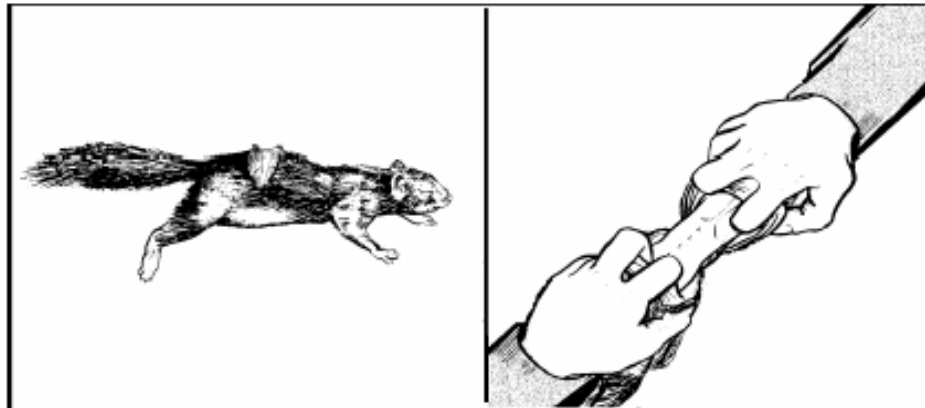

Figure VIII-9. Small Game Skinning

Finde og tilberede mad - fortsat:

- (2) Frogs and snakes.
 - (a) Skin.
 - (b) Discard skin, head with 2 inches of body, and internal organs.
- (3) Fish.
 - (a) Scale (if necessary) and gut fish soon after it is caught.
 - (b) Insert knife point into anus of fish and cut open the belly.
 - (c) Remove entrails.
 - (d) Remove gills to prevent spoilage.
- (4) Birds.
 - (a) Gut soon after killing.
 - (b) Protect from flies.
 - (c) Skin or pluck them.
 - (d) Skin scavengers and sea birds.
- (5) Insects.
 - (a) Remove all hard portions such as the legs of grasshoppers or crickets. (The rest is edible.)
 - (b) Recommend cooking grasshopper-size insects.

CAUTION: Dead insects spoil rapidly, *DO NOT* save.

- (6) Fruits, berries, and most nuts can be eaten raw.
- b. Cooking.

CAUTION: To kill parasites, thoroughly cook all wild game, freshwater fish, clams, mussels, snails, crawfish, and scavenger birds. Saltwater fish may be eaten raw.

- (1) Boiling (most nutritious method of cooking—drink the broth).
 - (a) Make metal cooking containers from ration cans.
 - (b) Drop heated rocks into containers to boil water or cook food.
- (2) Baking.
 - (a) Wrap in leaves or pack in mud.
 - (b) Bury food in dirt under coals of fire.

Finde og tilberede mad - fortsat:

(3) Leaching. Some nuts (acorns) must be leached to remove the bitter taste of tannin. Use one of the following leaching methods:

- (a) First method:
 - Soaking and pouring the water off.
 - Crushing and pouring water through. Cold water should be tried first; however, boiling water is sometimes best.
 - Discarding water.
- (b) Second method:
 - Boil, pour off water, and taste the plant.
 - If bitter, repeat process until palatable.
- (4) Roasting.
 - (a) Shake shelled nuts in a container with hot coals.
 - (b) Roast thinly sliced meat and insects over a candle.

3. Food Preservation

- b. Keeping an animal alive.
- c. Refrigerating.
 - (1) Long term.
 - (a) Food buried in snow maintains a temperature of approximately 32 degrees F.
 - (b) Frozen food will not decompose (freeze in meal-size portions).
 - (2) Short term.
 - (a) Food wrapped in waterproof material and placed in a stream remains cool in summer months.
 - (b) Earth below the surface, particularly in shady areas or along streams, is cooler than the surface.
 - (c) Wrap food in absorbent material such as cotton and re-wet as the water evaporates.
- c. Drying and smoking removes moisture and preserves food.
 - (1) Use salt to improve flavor and promote drying.
 - (2) Cut or pound meat into thin strips.
 - (3) Remove fat.
 - (4) **DO NOT** use pitch woods such as fir or pine; they produce soot giving the meat an undesirable taste.

Finde og tilberede mad - fortsat:

- d. Protecting meat from animals and insects.
 - (1) Wrapping food.
 - (a) Use clean material.
 - (b) Wrap pieces individually.
 - (c) Ensure all corners of the wrapping are insect proof.
 - (d) Wrap soft fruits and berries in leaves or moss.
 - (2) Hanging meat.
 - (a) Hang meat in the shade.
 - (b) Cover during daylight hours to protect from insects.
 - (3) Packing meat on the trail.
 - (a) Wrap before flies appear in the morning.
 - (b) Place meat in fabric or clothing for insulation.
 - (c) Place meat inside the pack for carrying. Soft material acts as insulation helping keep the meat cool.
 - (d) Carry shellfish, crabs, and shrimp in wet seaweed.
- e. **DO NOT** store food in the shelter; it attracts unwanted animals.

Re: Naturens spisekammer

Jeg kan se at det er længe siden at du har efterlyst bøger der omhandler spiselige planter i naturen....

Hvis det stadig er relevant, kan jeg anbefale dig disse:

Vild mad, Anemette Olsen, Aschoug 2002,
Isbn: 87-11-16696-7

*Nyttiga växter, E. Launert, R. Gorringe, A. Davies, Bonnier Fakta 1983,
Isbn: 91-34-50273-4

Afsted – efter det spiselige i naturen, Niels Ejbye-Ernst, DGI,
Isbn: 87-89930-18-5

Naturens køkkenhave, Bjarne Egholm, Lademann 1991,
Isbn:87-15-08716-5.

Spiselige vilde planter, Herluf Petersen, Carit Andersen 1977,
Isbn: 87-424-4171-4

Naturens grønne mad, Anna-Elise Torkelsen, Gad 1985,
Isbn: 87-12-88069-8

* Virkelig god + gode illustrationer. Den er dog på svensk som det eneste minus. (Oversat fra engelsk)

Det er ikke dem alle der har lige gode illustrationer som du efterlyser, men de supplerer godt. Nogle af dem indeholder også opskrifter.

Finde og tilberede mad - fortsat:

<http://www.dcu.dk/indhold/webseite.asp?articleguid=1867&submenuid=4765&menuid=4754&AreaGuid=2287>

Kogegrej

Man kan godt lave mad i en blikdåse over et bål, men et kogeapparat letter unægtelig sagen. Det er en klar fordel, hvis apparatet kan køre med forskellige former for brændstof, så man kan "tanke op" hvorsomhelst. Der er flg. typer af kogeapparater at vælge imellem:

- Lille spritkoger (til flydende sprit, sprit-gelé eller tabletter).
- Lille gasbrænder (til campinggas).
- Stormkøkken (som regel med spritbrænder).
- Alm. kogeapparat (til rensat benzin, gas eller petroleum).

Det klassiske stormkøkken er Trangia, der er de flestes valg, og det førende kogeapparat er Optimus. Blandt gasbrænderne er Primus og Tay-Mar de bedst konstruerede, og af de fire typer fylder, vejer og koster kogeapparater mest. Særlig interessant er mini-primusapparatet "MSR Whisper Lite Int.", der kan brænde både på benzin og petroleum og kan "indbygges" i et Trangia kogesæt.

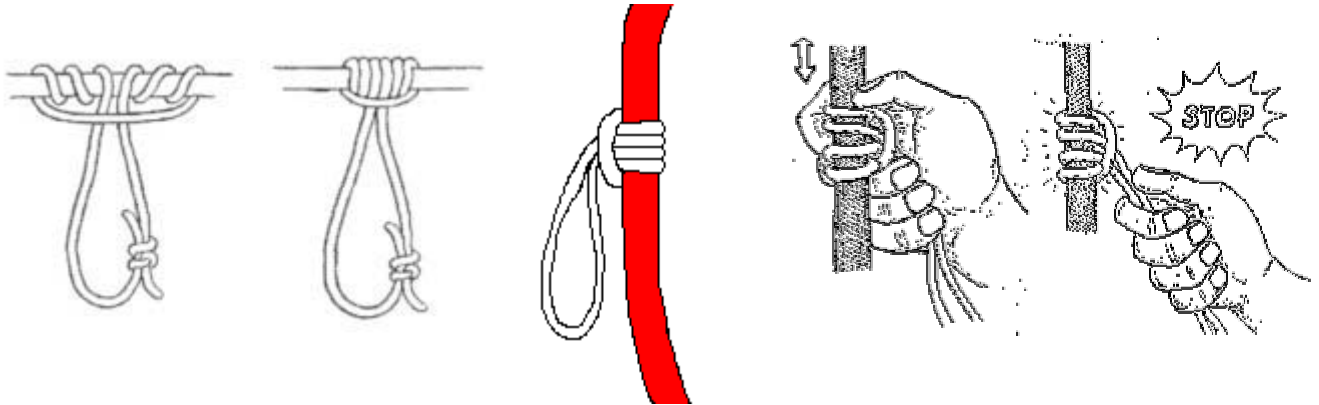
<http://www.krikkitt.dk/projects/specops/equipment.html>

Rationer

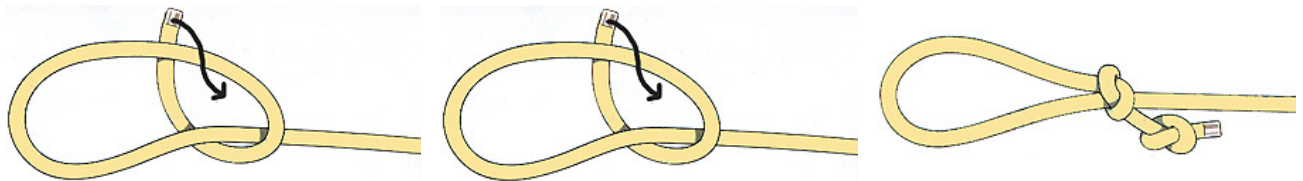
MRE [Meal, Ready to Eat] feltration. Dækker 1/3 af det daglige behov for kalorier og vitaminer. Består af en række mindre poser der indeholder forskellige delmåltider: varmt måltid (skal helst opvarmes), instant coffee/suppe, en chokoladebar, krydderier, dessert, , tyggegummi og et par andre småting. Der findes omkring 8 eller 10 varianter og der er opstået en blomstrende økonomi hvor folk bytter delmåltider. De smarte pakker MRE'en ud hjemmefra og tager kun det vigtige med, så vejer den kun 3lbs for en fuld dagsration.

Nyttige knob i naturen:

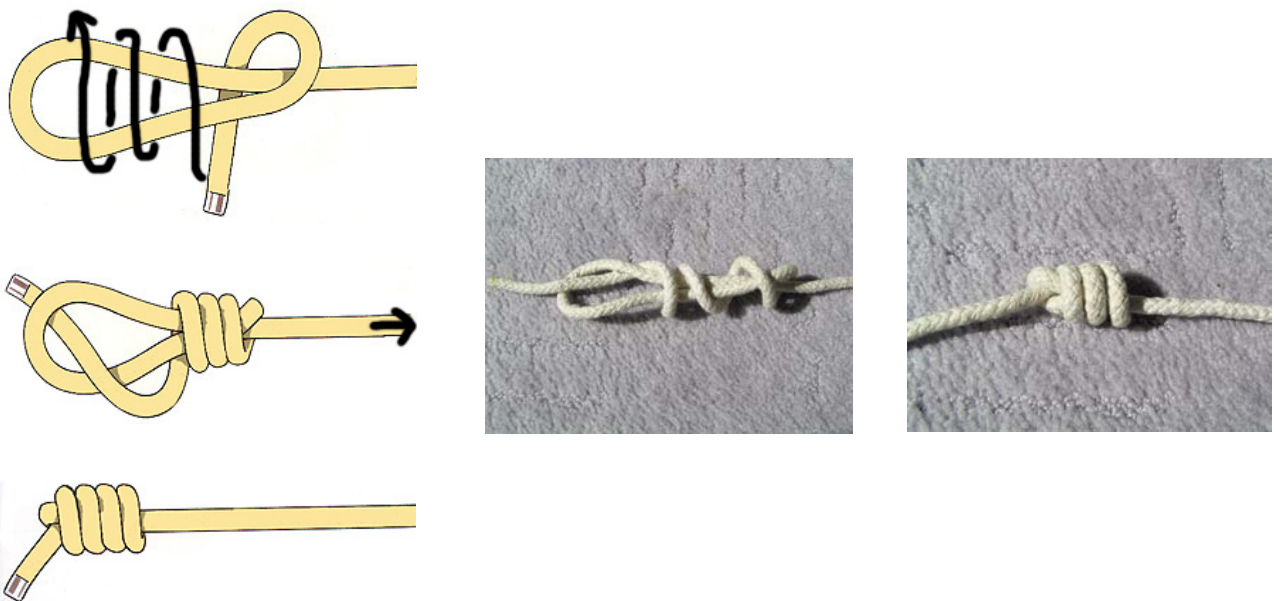
Prusik:

Simpelt løbeknob:

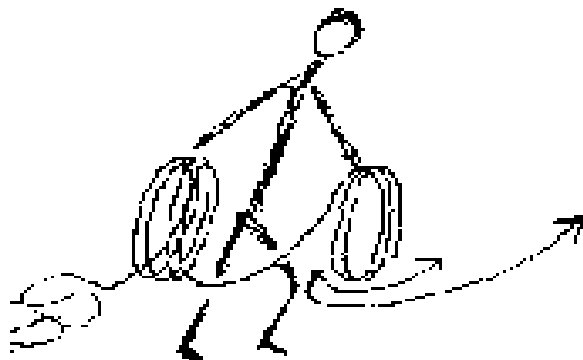
Kastelineknob:

Nyttige knob i naturen - fortsat:

Trossekast

Tag 4-5 kvejl i den ene hånd, mens den anden hånd holder 5-6 ekstra kvejl parat, og så svinger du et par gange frem og tilbage og laver et flot underhåndskast tilsidst. Med lidt øvelse kan man kaste længere end 10 meter. En god ide er det, at i kasteende af rebet udføre et kastelineknob.

Lassokast

Lasso rebet - 10 mm tykt og cirka 10 meter langt, er også nyttigt til mange andre ting - opstramning og ekstra holdereb til reb-banen

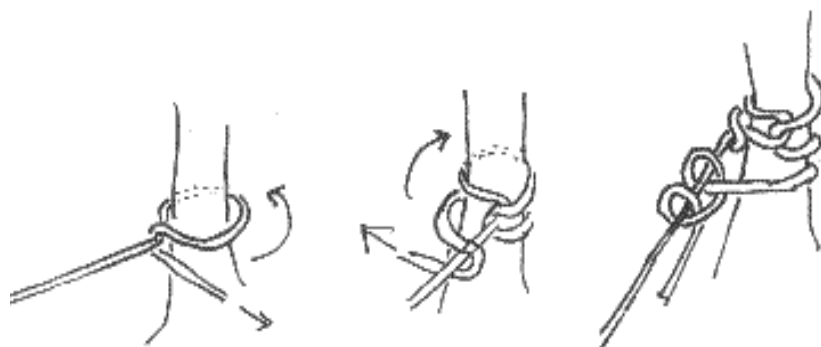

Lasso: Light, strong rope, usually with a smooth, hard finish, made of a fine quality of hemp or nylon. It is used primarily for catching large animals such as cattle and horses. The rope varies in length from 35 to 50 ft (11–15 m). At one end of the rope is a running knot or a metal ring by means of which a loop or noose is made. The loop is thrown, from as far away as 30 ft (9 m), around the horns or the feet of an animal and drawn tight.

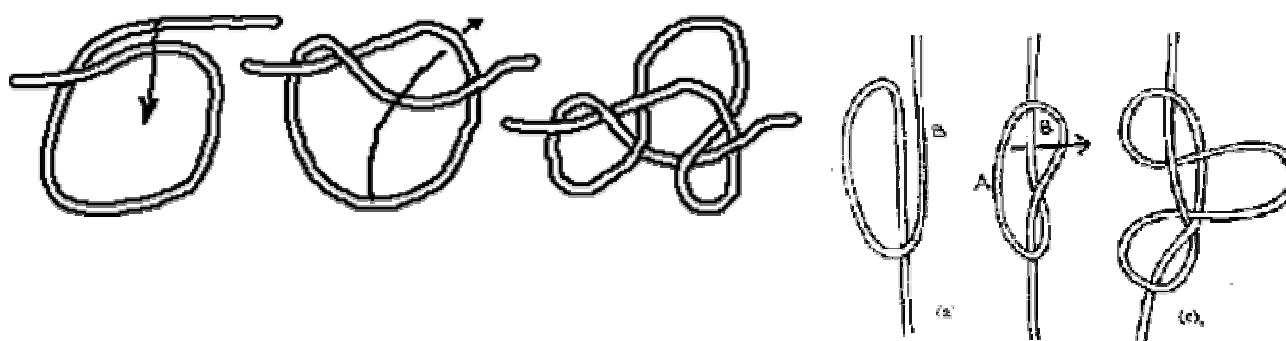
Nyttige knob i naturen - fortsat:

Opstramning

Enkel opstramningsmetode, afsluttet med dobbelt halvstik.

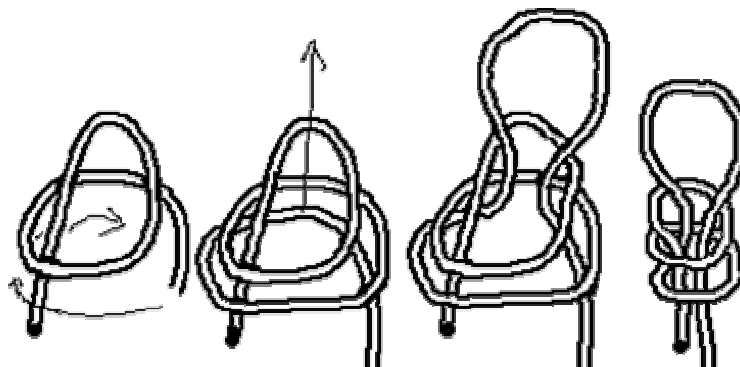
Artilleri loop:

Nyttige knob i naturen - fortsat:

The Strangle-Snare

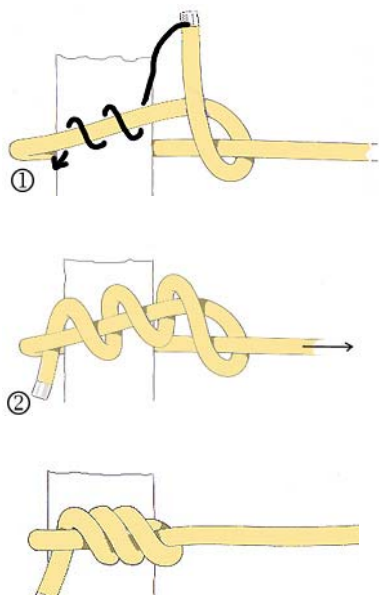
The strangle-knot is an excellent knot to be used a running knot for a snare. The pull is easy adjustable. The more force is applied from inside the loop the more firmly the running knot prevents opening of the loop. Never play hangman. It can really kill.

Tømmerstik (Timber Hitch)

I bund og grund, er dette knob blot en midlertidig løbeløkke, da tampen er snoet rundt om sig selv, og ikke om langtovet. Tømmerstikket anvendes som et knob der let kan gribe fat i ting.

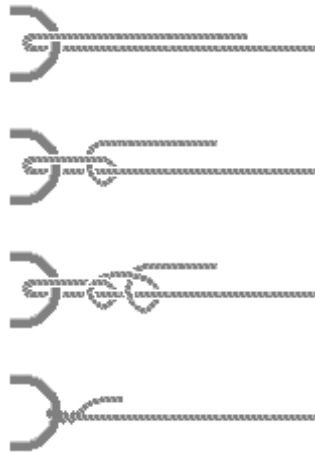
Anvendelsesmulighederne er derfor mange, bruges som start på en besnøring i pionerarbejde. This knot tightens under strain, but comes undone extremely easily when the rope is slack. Jolly useful for dragging logs back to the camp fire!

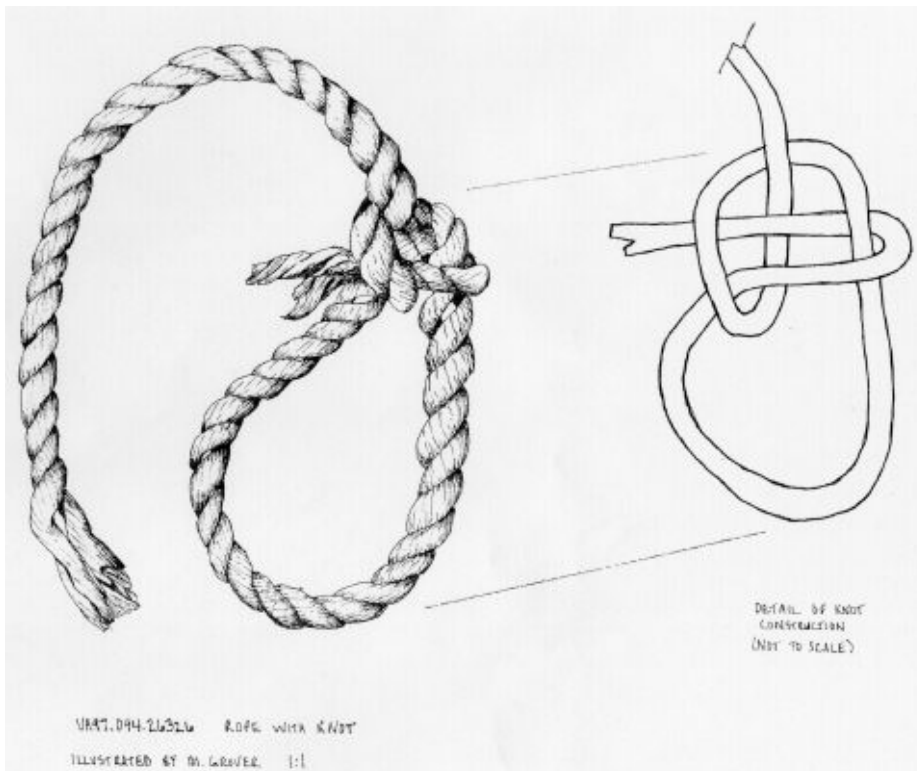
Nyttige knob i naturen - fortsat:

Dobbelt halvstik (Two Half Hitches)

Double Half Hitch - Just a quick simple way to secure to a bollard or stanchion in a temporary situation.

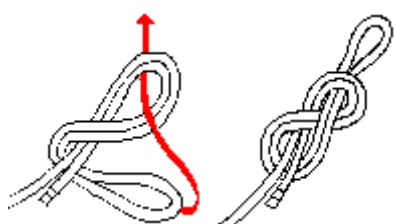
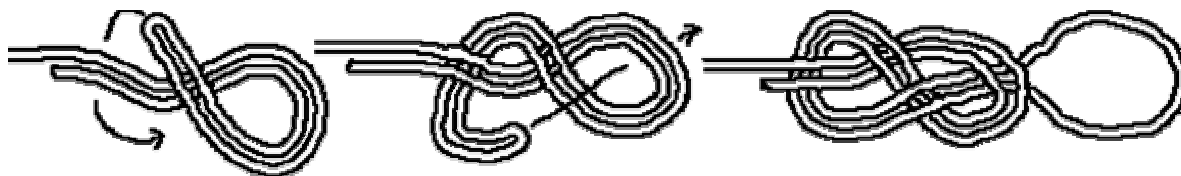
Sitka Knot

Nyttige knob i naturen - fortsat:

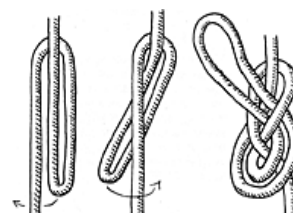
Double Figure of eight Loop ®

The double eight is a knot used by climbers. It is easy to tie and safer as the bowline. There is a discussion whether there should be a stopper at the end of the loose end or not. Speed of (un)tying is a safety factor itself. The first way of tying is equal to the way of tying the flamish eight, but now in a double rope. The 'loose-end' is the loop. This way is only applicable when the loop is 'empty' during tying.

In line figure 8 Loop

Also known as a Directional Figure 8, this knot forms a single, fixed loop in the middle of the rope that lays back along the standing part of the rope. This knot does not use nor cannot support a Safety Knot. This useful knot creates loops that can be used to create handholds on a hauling line. It also provides a place to attach a Z-Drag to the line when prussiks are unavailable.

Nyttige knob i naturen - fortsat:

Råbåndsknob (Square Knot or Reef Knot) ®

Knobet bruges til at sammenføje 2 stykker reb af samme tykkelse. Råbåndsknabet er sikrere en både tyveknobet og kællingeknuden, men det bør kun anvendes som en midlertidig foranstaltning ved sammenføjning af reb.

This knot is used at sea in reefing and furling sails. To tie:

1. Pass left and over and under right end. Curve what is now the left end toward the right and cross what is now the right end over and under the left.
2. Draw up tight.

